

**«ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ  
ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ  
«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ  
ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ  
ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ  
ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐ**

**ՆԱԽԱԳԻԾ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ**

**Օ Ր Ե Ն Ք Ը**

**ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ**

**ԳԼՈՒԽ 1**

**ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ**

**Հոդված 1. Օրենքի կարգավորման առարկան**

1. Սույն օրենքը սահմանում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ապահովման գործընթացներն ու հիմքերը, ինչպես նաև այդ բնագավառում պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների՝ անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից, ֆիզիկական անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները:

**Հոդված 2. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության իրավական հիմքերը**

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության իրավական հիմքերն են՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, միջազգային պայմանագրերը, սույն օրենքը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքները և իրավական ակտերը:

2. Արտակարգ իրավիճակով պայմանավորված՝ արտակարգ դրություն հայտարարելու հետևանքով ձևավորվող հարաբերությունները կարգավորվում են «Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:
3. Արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտի (արտակարգ դեպքի, պատահարի վայր) մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների մուտքի սահմանափակումն իրականացվում է «Փրկարար ուժերի և փրկարարի կարգավիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

### **Հոդված 3. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները**

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները՝
  - **ազգային աջակցում**՝ միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ընդունման և բաշխման ընթացակարգերի իրականացում ընդունող երկրի՝ Հայաստանի Հանրապետության կողմից հումանիտար առաքելության օպերատիվ իրականացման համար.
  - **ազդարարում**՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման կամ դրա սպառնալիքի դեպքում պետական մարմիններին, պետական կառավարման համակարգի մարմիններին, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, կազմակերպություններին և բնակչությանն ազդարարման համակարգերով և այլ միջոցներով (եղանակներով) ազդարարման ազդանշանների, տազնապի կամ հավաքի, հնարավոր վտանգների, ինչպես նաև բնակչության վարվելակերպի կանոնների և պաշտպանական միջոցառումների անցկացման անհրաժեշտության մասին հրատապ տեղեկատվության տրամադրում.
  - **աղետ**՝ համայնքի կամ հասարակության բնականոն կենսագործունեության խաթարում, որի հետևանքների վերացումը և հետադետային վերականգնումը գերազանցում են համայնքի կամ հասարակության սեփական ուժերով հաղթահարելու կարողությունը.
  - **աղետի գոտի**՝ տուժած տարածք, որտեղ արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման և հետադետային վերականգնման համար պահանջվում են լրացուցիչ ուժեր, միջոցներ, նյութական պաշարներ, այդ թվում՝ միջազգային հանրության օգնությամբ.
  - **աղետի ռիսկ**՝ աղետ առաջացնող վտանգի հավանականության և այդ աղետին ենթակա համակարգի խոցելիության համադրության արդյունք.
  - **աղետների ռիսկի գնահատում**՝ աղետների ռիսկի բնույթն ու հավանական չափը որոշելու որակական և/կամ քանակական մոտեցմամբ արտահայտված վերլուծական գործընթաց.
  - **աղետների ռիսկի կառավարում**՝ աղետների ռիսկի նվազեցմանը, պատրաստվածության բարձրացմանը, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքմանն ու հետադետային վերականգնմանն ուղղված գործընթացներ.

- **աղետների ռիսկի կառավարման պլան**՝ պլանավորման միասնական փաստաթուղթ, որը կարգավորում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների կողմից աղետների ռիսկի գնահատման, աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և հետադետային վերականգնման գործողությունների իրականացման ապահովումը.
- **աղետների ռիսկի նվազեցում**՝ վտանգի գնահատման, կանխման, կանխարգելման, բնակչության, բնակավայրերի, ենթակառուցվածքների ու շրջակա միջավայրի տարրերի խոցելիության նվազեցմանը և կարողությունների զարգացմանն ուղղված միջոցառումների համալիր.
- **աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգ**՝ պետական մարմիններում, պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, տարածքային կառավարման մարմիններում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում և կազմակերպություններում ստեղծվող, աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության խնդիրների արդյունավետ լուծման համար նախատեսված կառավարման մարմինների, արտակարգ իրավիճակների հանձնաժողովների, միջգերատեսչական հանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի, արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման կառավարման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի, ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի, գործողությունների ղեկավարման շտաբերի, կապի և ազդարարման համակարգերի, կառավարման ավտոմատացված համակարգերի և միջոցների, տեղեկատվության հավաքման, մշակման և հաղորդման համակարգերի փոխկապակցված ամբողջականություն.
- **աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտներ**՝ կառավարությունը, պետական մարմինները, պետական կառավարման համակարգի մարմինները, տարածքային կառավարման մարմինները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները և բնակչությունը.
- *անհատական պաշտպանություն*՝ մարդկանց ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական ներգործությունից անհատական պաշտպանական միջոցներով ապահովում.
- *անհատական պաշտպանության միջոցներ*՝ տեխնիկական միջոցներ, որոնք կիրառվում են մարդու վրա վնասակար կամ վտանգավոր գործոնների ազդեցությունը կանխելու կամ նվազեցնելու, ինչպես նաև՝ աղտոտումներից պաշտպանելու համար.
- **անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքներ**՝ շտապ բժշկական օգնության ցուցաբերում, սանիտարահակահամաճարակային միջոցառումների, ճառագայթային պաշտպանության անհետաձգելի միջոցառումների իրականացում, տարածքի վարակազերծում, ապաստիվացում.
- **առավել խոցելի խմբեր**՝ առավել խոցելի խմբեր՝ երեխաներ, հղիներ, կերակրող մայրեր, տարեցներ, հաշմանդամություն ունեցող անձինք, բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատություններում գտնվող անձինք, հոգեկան առողջության պահպանման հաստատություններում բուժվող հիվանդներ, փախստականներ և այլն.
- **արտակարգ դեպք, պատահար**՝ իրադրություն, որի հետևանքով տեղի է ունեցել համայնքի կամ կազմակերպության բնականոն գործընթացի

խախտում, որի հետևանքների վերացման համար առաջացել է փրկարարական և այլ մասնագիտացված ծառայությունների անհրաժեշտություն.

- **արտակարգ դեպքի վայր, պատահարի վայր՝** որոշակի տարածք, որտեղ ազդում (տարածվում) կամ ազդել են (տարածվել են) արտակարգ դեպքի, պատահարի խոցման գործոնները.
- **արտակարգ իրավիճակ՝** իրադրություն, որն առաջացել է որոշակի տարածքում կամ օբյեկտում բնական, կլիմայական, տեխնոլոգիական, կենսաբանական (համաճարակ, անասնահամաճարակ, բույսերի վարակիչ հիվանդություններ) վտանգավոր երևույթների, զենքի տեսակների կիրառման հետևանքով և հանգեցրել է կամ կարող է հանգեցնել մարդկային զոհերի, մարդկանց առողջության վատթարացման, շրջակամիջավայրի վնասման, նյութական կորուստների և կենսագործունեության բնականոն պայմանների խախտման.
- **արտակարգ իրավիճակի գոտի՝** տարածք, որի սահմաններում տեղի է ունեցել արտակարգ իրավիճակը.
- **արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացում՝** արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարում, մարդկանց կյանքի, առողջության ու կենսագործունեության առաջնահերթ պայմանների ապահովում, բացասական գործոնների հնարավոր զարգացումների կանխում և կանխարգելում.
- **արձագանքման միջոցներ՝** փրկարարական, վթարավերականգնողական, անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված տեխնիկական, գիտատեխնիկական կամ մտավոր արտադրանք, տեխնիկա, սարքեր, սարքավորումներ, հանդերձանք, գույք, այդ թվում՝ կառավարման և կապի հատուկ միջոցներ, մեթոդական նյութեր, համակարգչային ծրագրեր և տվյալների բազա.
- **արձագանքման ուժեր՝** փրկարարական, վթարավերականգնողական, անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացման նպատակով՝ պետական կառավարման համակարգի մարմիններին, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, կազմակերպություններին ենթակա ուժեր.
- **արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլան՝** պլանավորման միասնական փաստաթուղթ, որը կարգավորում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների գործողությունների իրականացման ապահովումն արտակարգ իրավիճակներում.
- **արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության հանրապետական պլաններ՝** պլանավորման փաստաթղթեր, որոնք կարգավորում են պետական կառավարման համակարգի և տարածքային կառավարման մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների գործողությունների իրականացման ապահովումը տարաբնույթ (բնական, կլիմայական, տեխնոլոգիական, կենսաբանական) արտակարգ իրավիճակների դեպքում.
- **արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության փոխհամագործակցության պլաններ՝** պլանավորման փաստաթղթեր,

որոնք կարգավորում են արտակարգ իրավիճակների դեպքում արձագանքման ուժերի միջև համաձայնեցված գործողությունների իրականացման ապահովումը.

- **բարձրռիսկայնության օբյեկտ**՝ մարդկային կուտակումներով օբյեկտ, այդ թվում՝ հիվանդանոցներ, առևտրի կենտրոններ, կինոթատրոններ, ուսումնական հաստատություններ, ժամանցային վայրեր, ինչպես նաև օբյեկտ, որտեղ պահվում են մշակութային արժեքներ, փաստաթղթեր (ազգային արխիվ, ազգային թանգարաններ և գրադարաններ).
- *բնակչության պաշտպանություն՝ արտակարգ իրավիճակներից մարդկանց կյանքի և առողջության պաշտպանությանը, բնականոն կենսագործունեության ապահովմանն ուղղված իրավական, կազմակերպական, ինժեներատեխնիկական փոխկապակցված միջոցառումների համալիր.*
- *բնակչության հավաքական պաշտպանության միջոցներ՝ սույն հոդվածի 1-ին մասի 43-րդ կետում նշված պաշտպանական կառույցներ.*
- *գործողությունների ղեկավարման շտաբ (շտաբ)*՝ աղետների ռիսկի նվազեցման, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացմանն ուղղված միջոցառումների արագ և արդյունավետ իրականացման նպատակով ժամանակավորապես ստեղծված օպերատիվ աշխատանքային խումբ, որը համակարգում է արձագանքման ուժերի միջև նպատակաուղղված և կանոնակարգված փոխգործողությունները.
- *դիմակայունություն*՝ պետության, համայնքի և հասարակության՝ վտանգների ազդեցությանը ժամանակին և արդյունավետ դիմագրավելու, ներգործություններից առաջացած պայմաններին հարմարվելու և արագ վերականգնվելու կարողություն.
- **իրազեկում**՝ պետական մարմիններին, պետական կառավարման համակարգի մարմիններին, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, կազմակերպություններին և բնակչությանն ազդարարման համակարգերով, զանգվածային լրատվական և այլ միջոցներով (եղանակներով) աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման, հետադետային վերականգման ընթացքում նախատեսվող կամ իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ, ինչպես նաև խուճապի կանխման ու քարոզչության նպատակով տեղեկատվության տրամադրում.
- **լիազոր մարմին**՝ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների պատրաստվածության համակարգման, աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում կառավարության քաղաքականության մշակման, համակարգման և իրականացման պետական կառավարման համակարգի մարմին.
- **խոցելիություն**՝ վտանգի, վտանգավոր երևույթի ազդեցությանը ենթակա տարածքում առկա բնակչության տուժելու և բնակավայրերի, շենքերի, շինությունների, ենթակառուցվածքների ու շրջակա միջավայրի տարրերի վնասվելու հակվածության աստիճանը.
- **կազմակերպություն**՝ բարձր ռիսկայնության օբյեկտ, կարևորագույն նշանակության օբյեկտ, վտանգավոր օբյեկտ, աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտին առնչվող այլ կազմակերպություններ, որոնք օրենքով սահմանված կարգով

իրականացնում են աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և վաղ վերականգնման, հետադետային վերականգնման միջոցառումներ.

- **Կարողություն**՝ պետության, համայնքի, կազմակերպության, անհատի մոտ առկա բոլոր հնարավորությունների, հատկանիշների և ռեսուրսների (նյութական, ֆիզիկական, մտավոր) միասնություն, որը կարող է օգտագործվել աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում սահմանված նպատակներին հասնելու համար.
- **Կարևորագույն նշանակության օբյեկտներ**՝ բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող պետական, համայնքային նշանակության և մասնավոր օբյեկտներ, այդ թվում՝ քաղաքացիական ավիացիայի (օդանավակայաններ), ճանապարհաշինարարական, ջրամատակարարման, կոյուղու, հոսող ջրերի մաքրման, ջերմամատակարարման, հիդրոտեխնիկական, էներգետիկ և պետության ռազմավարական շահերի համար հատուկ նշանակություն ունեցող.
- **Կենսաապահովում**՝ բնակչության կենսագործունեության համար նրա ֆիզիոլոգիական, առողջական, նյութական, սոցիալական և հոգևոր պահանջմունքների բավարարման նպատակով անհրաժեշտ նվազագույն պայմանների ստեղծում և պահպանում՝ հաշվի առնելով ինքնուրույն տեղաշարժման դժվարություններ ունեցող անձանց, հաշմանդամություն ունեցող անձանց, ինչպես նաև հղիների և կերակրող մայրերի, երեխաների և տարեցների կարիքները.
- **Կլիմայի փոփոխություն**՝ կլիմայի այնպիսի փոփոխություն է, որն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն պայմանավորված է գլոբալ մթնոլորտի բաղադրության մեջ փոփոխություններ առաջացնող մարդկային գործունեությամբ, և որը հավելվում է համեմատելի ժամանակահատվածների ընթացքում դիտարկվող կլիմայի բնական տատանումներին (միջազգայնորեն ընդունված ժամանակահատվածը 30 տարի).
- **Կորուստ**՝ արտակարգ իրավիճակի հետևանքով առաջացած տնտեսական հոսքերի բացասական փոփոխություն՝ ներառյալ բաց թողնված օգուտը, որը կարող էր ստացվել տվյալ իրավիճակը չառաջանալու դեպքում.
- **Կլիմայի փոփոխության հարմարվողականություն**՝ կլիմայի փաստացի և կանխատեսվող փոփոխությանը բնակչության, բնակավայրերի, ենթակառուցվածքների ու շրջակա միջավայրի տարրերի հարմարվելու կարողությունը՝ հնարավոր վնասները նվազեցնելու, բացասական հետևանքները հաղթահարելու և ընձեռած հնարավորություններից օգտվելու համար.
- **Հետադետային վերականգնում**՝ աղետից տուժած բնակչության բնականոն կենսագործունեության պայմանների, տարածքների, օբյեկտների վերականգնմանը, վերակառուցմանն ու բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ՝ ներառյալ աղետների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված գործընթացներ.
- **Նյութական պաշարներ**՝ արտակարգ իրավիճակների կանխման, կանխարգելման և բնակչության պաշտպանության համակարգի պատրաստվածության, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու, կենսաապահովման, հետադետային վերականգնման

համար անհրաժեշտ նյութեր, դեղամիջոցներ, սնունդ, ջուր, պարագաներ, հանդերձանք և այլ միջոցներ.

- *պաշտպանական կառույց՝* արտակարգ իրավիճակներում, որոշակի ժամանակահատվածում, բնակչությանը տարբեր ախտահարող գործոններից պաշտպանող շենք կամ շինություն(ապաստարան, հակաճառագայթային և պարզագույն թաքստոցներ, բնակելի ֆոնդի տարածքներ, որոնք կարող են բնակչությանը պաշտպանել ախտահարող գործոններից): Պաշտպանական կառույց կարող է լինել հասարակական կամ արդյունաբերական երկակի նշանակության շինություն կամ հատուկ հերմետիկ պաշտպանական կառույց, որը նախագծվել է՝ խոցող գործոնները հաշվի առնելով.
- *պատասպարում՝* արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ դրանց առաջացման դեպքում մարդկանց կյանքն ու առողջությունն ապահովելու նպատակով՝ պաշտպանական կառույցներում բնակչության ժամանակավոր տեղավորում ու կենսաապահովում.
- **պատրաստվածություն՝** համայնքի և հասարակության կարողությունն է՝ ուղղված աղետների ռիսկի կառավարմանն ու բնակչության պաշտպանությանը.
- **պետական մարմին՝** օրենսդիր, դատական իշխանություն և անկախ պետական մարմիններ.
- *վթար՝* վտանգավոր տեխնածին պատահար, որը որոշակի տարածքում հանգեցնում է կամ կարող է հանգեցնել մարդկային զոհերի, նրանց առողջության վատթարացման, ինչպես նաև նյութական զգալի կորուստների, առաջացնում է կամ կարող է առաջացնել արտադրական կամ տրանսպորտային գործընթացների խանգարումներ, և վնաս հասցնել շրջակա միջավայրին.
- *վթարավերականգնողական աշխատանքներ՝* առաջնահերթ աշխատանքներ՝ ուղղված մարդկանց կյանքին և առողջությանը սպառնացող այնպիսի գործոնների ազդեցության վերացմանը, որոնք խոչընդոտում են մարդկանց որոնելուն և փրկելուն, ինչպես նաև շենքերի, շինությունների ամրացմանը կամ քանդմանը, հեղուկ վառելիքի, գազի, էլեկտրաէներգիայի և ջրի աղբյուրների վթարային անջատմանը, բնակչության ու փրկարարների կենսաապահովումն իրականացնող առաջնահերթ կազմակերպությունների վերականգնմանը, վերանորոգմանը և տարածքի սանիտարական մաքրմանը.
- *վնաս՝* արտակարգ իրավիճակի հետևանքով գույքի, ակտիվների և ենթակառուցվածքների ամբողջական կամ մասնակի ոչնչացումն է, որն արտահայտվում է ֆիզիկական չափման միավորներով և վերականգնման արժեքով.
- *վտանգ՝* երևույթ, գործընթաց, գործունեություն, իրադարձություն, նյութ, որը կարող է հանգեցնել մարդկային զոհերի, նրանց առողջության վատթարացման, կենսաապահովման միջոցների, գույքի և նյութական կորուստների, սոցիալական, տնտեսական գործունեության և ծառայությունների խաթարումների, շրջակա միջավայրի տարրերին պատճառվող և այլ վնասների.
- **վտանգավոր օբյեկտ՝** ռադիոակտիվ, հրդեհապայթյունավտանգ, քիմիական և կենսաբանական վտանգավոր նյութեր օգտագործող, արտադրող, վերամշակող, պահպանող կամ փոխադրող օբյեկտներ, ինչպես նաև հիդրոտեխնիկական կառույցներ, որոնց վթարը կարող է

հանգեցնել զգալի վնասների և մարդկային կորուստների.

- **վտանգի կանխարգելում**՝ վտանգ առաջացնող գործոնների նվազեցմանն ուղղված միջոցառումներ.
- **վտանգի կանխում**՝ վտանգ առաջացնող գործոնների վերացմանն ուղղված միջոցառումներ.
- **տարածքային կառավարման մարմին**՝ մարզպետ.
- *տարհանում*՝ արտակարգ իրավիճակի գոտուց կամ հնարավոր վտանգավոր տարածքից բնակչության կազմակերպված ժամանակավոր դուրսբերում, ինչպես նաև կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների ժամանակավոր տեղափոխում, եթե վտանգ է առաջանում մարդկանց կյանքի կամ առողջության, կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների վնասման կամ ոչնչացման.
- *տուժած բնակչություն*՝  
*արտակարգ իրավիճակում հայտնված բնակչության այն մասը, որն իր վրա է կրել արտակարգ իրավիճակի աղբյուրի վնասակար գործոններ ի ազդեցությունը, ինչը հանգեցրել է մահվան, վնասվածքների, վիրավորումների, առողջական խնդիրների և/կամ նյութական վնասների և/կամ կորուստների և/կամ տարհանվել է.*
- *փրկարարական աշխատանքներ*՝ միջոցառումների համալիր ուղղված մարդկանց, կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների հայտնաբերմանը, փրկմանը և համապատասխան օգնության ցուցաբերմանը:

## **ԳԼՈՒԽ 2**

### **ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ**

### **ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԵՄԻՆԵՐԸ, ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՁԵՎԵՐԸ**

#### **Հոդված 4. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության սկզբունքները**

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության սկզբունքներն են՝

- մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման գերակայությունը.
- աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտի տեղեկատվության հրապարակայնությունը, թափանցիկությունը, դրանց ազատ տիրապետումը, տարածումը և հետադարձ կապի ապահովումը.
- բնակչության առավել խոցելի խմբերի պաշտպանության առաջնահերթությունը.
- աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում գենդերային հավասարության ապահովումը.
- աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության, կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության ուղղությամբ միջազգային գործընթացներում ակտիվ ներգրավումը՝ տարածաշրջանային և գլոբալ հարթակներում համագործակցության իրականացման, գիտահետազոտական, դրամաշնորհային և այլ ծրագրերում մասնակցության միջոցով՝ ապահովելով առաջնահերթ և օրակարգային խնդիրների ժամանակին և արդյունավետ լուծումը.
- պետության, համայնքի, կազմակերպության բնականոն գործունեության և զարգացման գործընթացներում աղետների ռիսկի կառավարման միջոցառումների ներառման գիտակցումը և նոր ռիսկերի առաջացման հնարավորության բացառումը կամ նվազեցումը.
- աղետների ռիսկի կառավարմանն ուղղված միջոցառումներին համալիր մոտեցման ցուցաբերումը.
- տեխնածին վթարների առաջացումը և տեխնոլոգիական երևույթներով պայմանավորված աղետների ռիսկը բացառելու նպատակով միայն ստուգված և տեխնիկական անվտանգությունն ապահովող փորձարկված միջոցներ ի և միջոցառումների կիրառումը:

## **Հոդված 5. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության նպատակները**

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության նպատակներն են՝
  - ապահովել անհատի, հասարակության և պետության անվտանգության և դիմակայունության մակարդակի բարձրացումն ու երկրի կայուն զարգացումը.
  - հզորացնել աղետների ռիսկի գիտակցմամբ պայմանավորված, ինտեգրված և միասնական տնտեսական, կառուցվածքային, իրավական, սոցիալական, առողջապահական, մշակութային, կրթական, բնապահպանական, տեխնոլոգիական և քաղաքական կառավարման համակարգերի կարողությունները.
  - աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների միջև հարաբերությունների կարգավորում, ինչպես նաև նրանց իրավունքների, պարտականությունների և պատասխանատվությունների սահմանում:

## **Հոդված 6. Բնակչության պաշտպանության ձևերը**

1. Բնակչության պաշտպանության ձևերն են՝ անհատական պաշտպանությունը, տարհանումը և պատսպարումը:

## **Հոդված 7. Բնակչության անհատական պաշտպանությունը**

1. Բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովելու կարգը սահմանում է Կառավարությունը:
2. Վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների, թունավորումների ժամանակ [անհատական պաշտպանության միջոցների ցանկը, դրանց կիրառման դեպքերն ու կարգը, ինչպես նաև սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնները](#) սահմանվում է «Հայաստանի Հանրապետության բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» օրենքով:
3. Բնակչության անհատական պաշտպանությունը կազմակերպում և իրականացնում են պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները:

## **Հոդված 8. Տարհանումը**

1. Վտանգավոր տարածքից բնակչության, կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների տարհանման կարգը սահմանում է Կառավարությունը:
2. Բնակչությունը վտանգավոր տարածքից կարող է տարհանվել բոլոր տեսակի տրանսպորտային միջոցներով կամ հետիոտն՝ կազմակերպված շարասյուներով:
3. Բնակչության, կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների տարհանումը և ընդունումն ու տեղաբաշխումն իրականացնում են տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, իսկ պետական կառավարման համակարգի մարմինները և կազմակերպությունները՝ իրենց գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով մասնակցում են այդ գործընթացին:

## **Հոդված 9. Բնակչության պատսպարումը**

1. Բնակչության պատսպարումն իրականացվում է պաշտպանական կառույցներում:
2. Բնակչության պատսպարումն իրականացվում է ազդարարման միջոցով:
3. Պաշտպանական կառույցների պահպանության, սպասարկման, շահագործման, հիմնանորոգման, վերանորոգման,

նախապատրաստման, պատրաստականության բերման ապահովման պարտականությունը կրում են այդ կառույցների սեփականատերերը կամ դրանց օրինական տիրապետողները:

4. Բնակչության պատասպարումն իրականացնում են պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները:
5. Պետական մարմինները, պետական կառավարման համակարգի մարմինները, տարածքային կառավարման մարմինները, կազմակերպությունները լիազոր մարմինն տրամադրում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող պաշտպանական կառույցների առկայության և վիճակի, իսկ տեղական ինքնակառավարման մարմինները՝ բնակչության պաշտպանության համար նախատեսված պաշտպանական կառույցների ցանկի և դրանց վիճակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը:
6. Բնակչության պատասպարման կարգը սահմանում է կառավարությունը:

### **ԳԼՈՒԽ 3**

## **ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ**

### **Հոդված 10. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությունները**

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղություններն են՝
  - աղետների ռիսկի նվազեցումը.
  - արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումը և վաղ վերականգնումը.
  - հետադեպային վերականգնումը:

### **Հոդված 11. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության միջոցառումները**

1. Աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումները՝
  - աղետների ռիսկի բաղադրիչների (վտանգ, խոցելիություն և կարողություն) գնահատումը և մշտադիտարկումը.
  - աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության տեղեկատվական միասնական համակարգի ստեղծումը և

կառավարումը.

- պլանավորման փաստաթղթերում և զարգացման ծրագրերում աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության միջոցառումների ներառումը և այդ ծրագրերից բխող նոր ռիսկերի բացառումը, նվազեցումը.
- աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների մշակումը և կիրարկման ապահովումը՝ հաշվի առնելով բնակչության առավել խոցելի խմբերի առանձնահատկությունները.
- ազդարարման միասնական համակարգի ստեղծումը և հասանելիության ապահովումը բոլոր մակարդակներում՝ առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնելով բնակչության առավել խոցելի խմբերի կարիքներին.
- բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման, տարիանման, պատսպարման նախապատրաստական գործընթացների մշտադիտարկումը.
- բնակչության պաշտպանության տեսանկյունից բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման ու գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխումը.
- շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջների ապահովումը.
- վտանգավոր և բարձր ռիսկայնության օբյեկտների գործունեության անվտանգության ապահովումը.
- բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումը.
- պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աշխատողների, ղեկավար կազմի և մասնագետների ուսուցումը.
- պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների գործունեության կայունության և աշխատանքների անխափան շարունակականության ապահովումը.
- պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատումը.
- աղետների ռիսկի նվազեցման, դիմակայունության և անվտանգության մշակույթի ձևավորման ուղղությամբ բնակչության բոլոր շերտերի համար ուսուցման, կրթական ծրագրերի, մասնագիտացված կրթական ծրագրերի և իրազեկման ապահովումը՝ ուշադրություն դարձնելով առավել խոցելի խմբերի կարիքներին.
- արտակարգ իրավիճակների կանխման կամ դրանց առաջացման դեպքում հնարավոր հետևանքների նվազեցման ու վերացման, փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների ու բնակչության պաշտպանության միջոցառումների իրականացման, տուժած բնակչությանը

մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու համար նախատեսված պաշարների կուտակումը, պահպանումը, թարմացումը և տրամադրումը:

2. Արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման միջոցառումները՝

- պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների և բնակչության ազդարարումը.
- փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարումը.
- ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացումը.
- բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովում, տարիանման և պատսպարման միջոցառումների իրականացում.
- բնակչության իրազեկումը, տեղեկատվության հասանելիության և հետադարձ կապի միջոցների ապահովումը.
- շրջակա միջավայրի վիճակի դիտարկումը, զննումը և հսկողությունը.
- խմելու ջրի, սննդամթերքի անվտանգությանը ներկայացվող պահանջների նկատմամբ, ռադիոակտիվ նյութերով աղտոտվածության դիտարկումը, զննումը և հսկողությունը.
- հասարակական կարգի, ինչպես նաև պաշտպանական նշանակության, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացումը.
- բնակչության բժշկական սպասարկումը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով վերարտադրողական առողջության հետ կապված խնդիրներին.
- բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացումը.
- տուժած բնակչության ֆինանսական աջակցության տրամադրումը՝ Կառավարության կողմից սահմանված կարգով.
- քաղաքացիների և տրանսպորտային միջոցների տեղաշարժման, բեռների ներմուծման և արտահանման կանոնակարգումը.
- տրանսպորտային միջոցների ներգրավման ապահովում.
- կարիքների արագ գնահատումը և աղետի գոտում վաղ վերականգնման միջոցառումների ապահովումը.
- միջազգային մարդասիրական օգնության հայտի ներկայացումը, միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, մարդասիրական բեռների և ուղեկցող անձնակազմի ներգրավման կազմակերպումը.
- կորած անձանց՝ բնակչության առավել խոցելի խմբերի առաջնահերթ որոնումը, հայտնաբերումը և ընտանիքի հետ միավորումը.
- տուժած բնակչությանը ժամանակավոր կացարաններով ապահովումը.
- պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրումը և օգտագործումը.
- անհրաժեշտության դեպքում ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետումը և օգտագործումը

Կառավարության կողմից սահմանված կարգով.

- Էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի և ենթակառուցվածքների օգտագործումն ու լրացուցիչ կապուղիների հատկացումը.
- բնակչության պաշտպանության միջոցառումների ինժեներական ապահովումը.
- վթարված ինժեներական կառույցների գնահատումը և վերականգնման կազմակերպումը.
- Էներգահամակարգի վթարավերականգնողական աշխատանքների իրականացումը.
- «Հայաստանի Հանրապետության բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» օրենքով սահմանված միջոցառումների իրականացումը.
- սոցիալական պաշտպանության համակարգում աղետների ռիսկի կառավարման և արագ արձագանքման մեխանիզմների գործարկումը.
- գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և կենդանիների պաշտպանության իրականացումը.
- միջազգային ֆինանսական օգնության ներգրավումը.
- անհատների ներգրավումը՝ նրանց համաձայնությամբ, ըստ մասնագիտական և անհատական ունակությունների:

### 3. Հետադետային վերականգնման միջոցառումները՝

- աղետի հետևանքով պատճառված վնասի և կորստի գնահատումն ու հաշվառումը.
- հետադետային վերականգնման կարիքների գնահատումը.
- տնտեսական գործունեության և բնակչության բնականոն կենսագործունեության հետադետային վերականգնմանն ուղղված քաղաքականության և ռազմավարության ձևավորումը, դրանց իրականացմանն ուղղված միջոցառումների միասնական ծրագրի մշակումն ու իրականացումը՝ հաշվի առնելով առավել խոցելի խմբերի կարիքները, պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնումը, ինչպես նաև այդ գործընթացում աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումների ներառումը և նոր ռիսկերի բացառումը, նվազեցումը.
- հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացմանն ուղղված ռեսուրսների՝ ներառյալ ֆինանսական միջոցների, ներգրավումն ու կառավարումը.
- հետադետային վերականգնման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական, քիմիական, ռադիոակտիվ թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հստակեցումը, թափոնների մեկուսացումը և վերացումը՝ բնապահպանական և բնակչության անվտանգության ապահովման միջազգային չափանիշներին համապատասխան.
- հանրապետական, մարզային կամ համայնքային մակարդակներում վերականգնողական աշխատանքների իրականացման կարողությունների հզորացումը:

### 4. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանվում է «Հայաստանի Հանրապետության բնակչության սանիտարահամաճարակային

**Հոդված 12. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինները**

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինները սահմանվում են սույն օրենքի հավելվածով:

**ԳԼՈՒԽ 4**

**ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ, ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

**Հոդված 13. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգը կառավարումը**

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգում ընդգրկվում են Կառավարությունը, պետական մարմինները, պետական կառավարման համակարգի մարմինները, տարածքային կառավարման մարմինները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները և բնակչությունը:
2. Աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ու վաղ վերականգնման և հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացման համար ստեղծվում են արտակարգ իրավիճակների հանրապետական, պետական մարմնի, պետական կառավարման համակարգի մարմնի, մարզային, համայնքային, օբյեկտային հանձնաժողովներ, միջգերատեսչական հանձնաժողովներ, աշխատանքային խմբեր, ~~առարկայական~~ արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման կառավարման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբեր, ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խումբ, գործողությունների ղեկավարման շտաբեր:
3. Սույն օրենքի 13-րդ հոդվածի 2-րդ մասով ձևավորվող

հանրապետական, պետական մարմնի, պետական կառավարման համակարգի մարմնի, մարզային, համայնքային, օբյեկտային հանձնաժողովների, միջգերատեսչական հանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի, արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման կառավարման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի, ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի, գործողությունների ղեկավարման շտաբերի աշխատանքներին՝ աշխատատեղի և միջին աշխատավարձի պահպանմամբ, գործատուն իրավունք ունի աշխատողին ընդգրկելու աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և վաղ վերականգնման, հետադետային վերականգնման միջոցառումների մշակման և իրականացման համար:

4. Արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ դրանց առաջացման դեպքում աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգը գործում է համապատասխան ռեժիմներով՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մարմինների և արձագանքման ուժերի միջոցով:

5. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգը գործում է հետևյալ ռեժիմներով՝

- ամենօրյա գործունեության՝ արտակարգ իրավիճակների և դրանց սպառնալիքի բացակայության դեպքում, որի ժամանակ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտները (բացառությամբ՝ բնակչության) իրականացնում են իրենց վերապահված արտակարգ իրավիճակների կանխման, կանխարգելման միջոցառումները.
- բարձր պատրաստականության՝ արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի առկայության դեպքում, որի ժամանակ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտները (բացառությամբ՝ բնակչության) ճշգրտում են աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանները՝ համաձայն ստեղծված իրավիճակի, պատրաստվում են դրանց կիրարկմանը, արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման նպատակով ստեղծված հանձնաժողովների, գործողությունների ղեկավարման շտաբերի ու աշխատանքային խմբերի անդամների համար աշխատատեղերը դարձնում են հասանելի և պատրաստվածության են բերում ուժերը, միջոցները ու նյութական պահուստի պաշարները.
- արտակարգ՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման և հնարավոր զարգացման, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակի մակարդակի մասին որոշման դեպքում, որի ժամանակ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտները (բացառությամբ՝ բնակչության) իրականացնում են իրենց գործառնություններով սահմանված կամ աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլաններով նախատեսված՝ արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացմանն ուղղված միջոցառումները և կիրառում են ուժերը, միջոցներն ու նյութական պահուստի պաշարները:

6. Սույն հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով սահմանված ռեժիմների

- և դրանց ներքո իրականացվող միջոցառումների մասին որոշումներն ընդունում է Կառավարությունը հանրապետական մակարդակում՝ լիազոր մարմնի առաջարկությամբ, մարզային մակարդակում՝ մարզպետի առաջարկությամբ և լիազոր մարմնի համաձայնությամբ, համայնքի ղեկավարը համայնքային մակարդակում՝ մարզպետի կամ լիազոր մարմնի առաջարկությամբ կամ համաձայնեցմամբ:
7. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության գործունեության մեջ կարող են ներգրավել կամավորական կազմակերպություններ և կամավորներ:
  8. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության գործունեության մեջ ներգրավող կամավորական կազմակերպությունների, կամավորների և պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև կնքվում են պայմանագրեր:
  9. Սույն հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված պայմանագրով սահմանվում են կամավորական կազմակերպությունների, կամավորների ներգրավման կարգը, աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ու վաղ վերականգնման և հետադետային վերականգնման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքները, կողմերի իրավունքները, պարտականությունները, պատասխանատվությունը և պայմանագրի այլ պայմաններ:

#### **Հոդված 14. Կառավարության իրավասությունն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ**

1. Կառավարությունն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝
  - հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտի ռազմավարությունները՝ ներառյալ ազգային, հայեցակարգերը, ծրագրերը, ուղեցույցները և պլանները.
  - սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման կարգը՝ ըստ ոլորտների պետական կառավարման լիազոր մարմինների աջակցությամբ.
  - հաստատում է հանրապետական մակարդակում աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման հաշվետվությունը.
  - սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված աղետների ռիսկի տեղեկատվական միասնական համակարգի ստեղծման, դրա շահագործման կարգը և համակարգից օգտվողների ցանկը.
  - հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության հանրապետական պլանները՝ ըստ տարաբնույթ արտակարգ իրավիճակների.
  - սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում քաղաքացիական ավիացիայի օդանավակայանների գործելու և պետական մարմինների հետ փոխհամագործակցության կարգը.
  - սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման հնարավոր պատճառ համարվող

օբյեկտների, առարկաների ու գործընթացների, նախագծերի և լուծումների պետական փորձաքննություն իրականացնելու կարգը.

- սահմանում էլիազոր մարմնի կողմից մշակված պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների բովանդակությունը, նրանց մշակման, համաձայնեցման, կիրարկման և այդ գործընթացի նկատմամբ մշտադիտարկման կարգը, որոնք պետք է մշակեն, հաստատեն և կիրարկեն աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված ազդարարման միասնական համակարգի շահագործման և պահպանման կարգը.
- սահմանում էլիազոր մարմնի կողմից մշակված պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, բնակչության ազդարարման և իրազեկման կարգը.
- սահմանում էլիազոր մարմնի կողմից մշակված պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վիճակի պլանավորված համալիր գնահատման և ոչ պլանավորված ուսումնասիրություններ իրականացնելու կարգը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարման կարգը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված կորուստների և վնասի, հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատման կարգը.
- սահմանում է շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված շրջակա միջավայրի վիճակի դիտարկման ու գնման կարգը.
- սահմանում է պարենային և սննդամթերքի անվտանգության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված սննդամթերքի անվտանգությանը ներկայացվող պահանջների նկատմամբ դիտարկման, գնման ու հսկողության սահմանման կարգը.
- սահմանում էլիազոր մարմնի կողմից մշակված ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների կարգը.
- սահմանում է հասարակական կարգի պահպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում հասարակական կարգի, ինչպես նաև պաշտպանական նշանակության, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացման կարգը.
- սահմանում է առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված արտակարգ իրավիճակներում բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող

կազմակերպություններում (անկախ սեփականության ձևից) առողջապահության բնագավառի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կառավարման կարգը.

- սահմանում է առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության բժշկական սպասարկման իրականացման կարգը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության գործունեության մեջտեղական, միջազգային, հասարակական և այլ կազմակերպություններին և կամավորների ներգրավման կարգը.
- սահմանում է Էկոնոմիկայի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացման կարգը.
- սահմանում է սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ տուժած բնակչության՝ ներառյալ առավել խոցելի խմբերի սոցիալական աջակցության (ժամանակավոր կացարանով ապահովման, դրամական աջակցության և այլ սոցիալական ծառայությունների) տրամադրման կարգը.
- սահմանում է տրանսպորտի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ներգրավման կարգը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի ներկայացման, ընդունման և բաշխման կարգը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետման և օգտագործման, հետագա փոխհատուցման կարգը.
- սահմանում է կապի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ Էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերը և ենթակառուցվածքները օգտագործելու և լրացուցիչ կապուղիներ հատկացնելու կարգը.
- սահմանում է բժշկական միջավայրի պահպանության, վտանգավոր քիմիական նյութերի ու թափոնների Էկոլոգիապես անվտանգ կառավարման պայմանների ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների հաշվառման, հեռացման կամ օգտահանման կարգը.
- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակների հանրապետական, պետական մարմնի, պետական կառավարման համակարգի մարմնի, մարզային, համայնքային, օբյեկտային հանձնաժողովներ, միջգերատեսչական հանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի, աղետի արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման կառավարման միջգերատեսչական

աշխատանքային խմբերի, ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի, գործողությունների ղեկավարման շտաբերի կառուցվածքն ու գործողությունների կարգը սահմանում է Կառավարությունը.

- սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ պետական մարմիններում, պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, տարածքային կառավարման մարմիններում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում և կազմակերպություններում աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղություններով լիազոր մարմնի կողմից ուսումնասիրություններ իրականացնելու կարգը:

### **Հոդված 15. Կառավարության իրավասությունն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ**

1. Կառավարությունն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝
  - աղետի դեպքում դիմում է միջազգային հանրությանը մարդասիրական օգնության ներգրավման համար.
  - ապահովում է արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության հանրապետական պլանների կիրարկումը:

### **Հոդված 16. Կառավարության իրավասությունը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ**

1. Կառավարության իրավասությունը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝
  - կազմակերպում է հետադետային վերականգնման միջոցառումները.
  - հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ հետադետային վերականգնման ռազմավարությունը և դրանից բխող գործողությունների ծրագիրը, ապահովում դրանց իրականացումը և մշտադիտարկումը.
  - հաստատում է մշակույթի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագիրը.
  - հաստատում է ֆինանսների կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացմանն ուղղված ռեսուրսների ներգրավման և կառավարման ծրագիրը:

## **Հոդված 17. Պետական մարմինների իրավասություններն աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ**

### **1. Պետական մարմիններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝**

- մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են իրենց կառույցի արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը, ինչպես նաև ապահովում դրա կիրարկումը.
- սահմանված կարգով ստեղծում են ազդարարման համակարգեր, ապահովում դրանց անխափան աշխատանքը և աշխատողների ազդարարումը.
- ապահովում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ իրենց աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացը.
- կազմակերպում են իրենց համակարգի աշխատողների պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.
- իրականացնում են բնակչության պաշտպանության ոլորտում օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

## **Հոդված 18. Լիազոր մարմնի իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ**

### **1. Լիազոր մարմինն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝**

- մշակում և հաստատում է արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը, ինչպես նաև ապահովում դրա կիրարկումը.
- համակարգում է հանրապետական արձագանքման պլաններով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը.
- համակարգում է հանրապետական մակարդակում աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման գործընթացը և պատրաստում է հաշվետվությունը.
- մշակում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի ընդհանուր վիճակի գնահատման հաշվետվությունը և ներկայացնում է Կառավարությանը.
- իրականացնում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների (բացառությամբ՝ բնակչության) աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների մշակման, համաձայնեցման և հաստատման մշտադիտարկումը.
- իրականացնում է պաշտպանական կառույցների վիճակի և պատրաստականության մշտադիտարկումը.
- մշակում և հաստատում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտի ծրագրեր, ուղեցույցներ, ռիսկերի գնահատման մեթոդաբանություններ և պլաններ.
- իրականացնում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների

աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատումը և ձեռնարկում միջոցառումներ՝ ուղղված պատրաստվածության բարձրացմանը.

- կազմակերպում և իրականացնում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աշխատողներին ղեկավարներին բնակչության ուսուցումն աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության հարցերով՝ կառավարության սահմանած կարգով.
- մշակում և հաստատում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների մշակման մեթոդական ուղեցույցները և օրինակելի ձևերը.
- իր լիազորությունների շրջանակում աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղություններով իրականացնում է ուսումնասիրությունն պետական մարմիններում, պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ու կազմակերպություններում, ներկայացնում է առաջարկություններ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում առկա խնդիրների, թերությունների վերացման, աղետների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման և արձագանքման պատրաստվածության մասին, իսկ սույն օրենքով սահմանված դեպքերում՝ քննում է վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործեր և նշանակում վարչական տույժեր.
- իր լիազորությունների շրջանակում ապահովում է բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումն ու հսկողության կազմակերպումը.
- համակարգում է ազդարարման միասնական համակարգի ստեղծման գործընթացը, ապահովում է ազդարարման միասնական համակարգի անխափան աշխատանքի մշտադիտարկումը և իրականացնում ազդարարում՝ բոլոր մակարդակներում,
- համակարգում և վերահսկում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների գործունեությունն աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում,
- ստեղծում է վտանգավոր, բարձր ռիսկայնության և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների տվյալների բազա:

## **Հոդված 19. Լիազոր մարմնի իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ**

1. Լիազոր մարմինն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝

- համակարգում է բնակչության իրազեկման, տեղեկատվության հասանելիության և հետադարձ կապի ապահովման իրականացումն արտակարգ իրավիճակների բոլոր մակարդակներում.
- ապահովում է տուժած բնակչությանն օգնություն ցուցաբերելու նպատակով ֆինանսական, պարենային, բժշկական և նյութական պաշարների ու ֆոնդերի նպատակային օգտագործումը.
- համակարգում է կարիքների գնահատման և արտակարգ իրավիճակիկամ աղետի գոտումվաղ վերականգնման միջոցառումները.
- համակարգում է միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի ներկայացման, ընդունման և բաշխման աշխատանքները.
- աջակցում է կորած անձանց, առաջին հերթին բնակչության առավել խոցելի խմբերում ներառված, որոնման, հայտնաբերման և ընտանիքի հետ միավորման գործընթացի իրականացմանը.
- համակարգում է պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրման ու օգտագործման գործընթացը.
- համակարգում է ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետումն ու օգտագործումը արտակարգ իրավիճակներում.
- ներկայացնում է հայտ կապի ոլորտը համակարգող մարմինն՝ էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերը և ենթակառուցվածքները օգտագործելու և լրացուցիչ կապուղիներ հատկացնելու վերաբերյալ.
- համակարգում է անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման, վերացման և կարանտինային միջոցառումների իրականացումը.
- առաջարկություններ է ներկայացնում Կառավարություն՝ հանրապետական պլանների մասամբ կամ ամբողջովին գործի մեջ դնելու վերաբերյալ, համակարգում է այդ պլաններով սահմանված միջոցառումների կատարումը.
- համակարգում է աշխատունակ քաղաքացիների (նրանց համաձայնությամբ) ներգրավումն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման գործընթացին՝ ըստ մասնագիտական և անհատական հատկանիշների:

## **Հոդված 20. Լիազոր մարմնի իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ**

### **1. Լիազոր մարմինը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝**

- համակարգում է արտակարգ իրավիճակի հետևանքով պատճառված վնասի և կորուստների գնահատման ու հաշվառման գործընթացը.
- մասնակցում է հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը.
- իրականացնում է բնակչության պաշտպանությանն ուղղված՝ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

## **Հոդված 21. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններին ղեկավարող իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ**

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններն իրենց լիազորություններին շրջանակներում աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ`
  - իրականացնում են իրենց գործունեության ոլորտի աղետների ռիսկի` ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման գործընթացը և հաստատում է հաշվետվությունը.
  - մասնակցում է հանրապետական մակարդակում աղետների ռիսկի` ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման գործընթացին.
  - աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում համակարգում են իրենց ենթակա կազմակերպությունների աշխատանքները` անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից.
  - իրենց իրավասության ոլորտում իրականացնում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը լիազոր մարմինն.
  - ապահովում են իրենց ոլորտային զարգացման ծրագրերում (լիազոր մարմնի հետ նախապես համաձայնեցված) աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության միջոցառումների ներառումը, դրանց իրականացումն ու մշտադիտարկումը.
  - մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը` ներառելով հանրապետական արձագանքման պլաններով իրենց վերապահված գործողությունները, ապահովում դրանց կիրարկումը.
  - իրենց համակարգում ստեղծում են ազդարարման համակարգեր, ապահովում դրանց անխափան աշխատանքը.
  - իրենց իրավասության ոլորտում ապահովում են վտանգավոր, բարձր ռիսկայնության և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգության ապահովման նորմերի պահանջների կատարումը.
  - ապահովում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ իրենց աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնասիրությունների կազմակերպման գործընթացը.
  - իրենց իրավասության ոլորտում կնքում են պայմանագրեր, համաձայնագրեր և հուշագրեր մարդասիրական գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների հետ:

## **Հոդված 22. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների ղեկավարող իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ**

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններն իրենց լիազորությունների շրջանակներում արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ`

- ապահովում են իրենց համակարգի աշխատողների ազդարարումն ու իրազեկումը.
  - կազմակերպում են իրենց համակարգի աշխատողների պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.
  - կազմակերպում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող կազմակերպությունների գործունեությունն արտակարգ իրավիճակներում.
  - բնակչության պաշտպանությանն պատակով տրամադրում են մասնագիտական աջակցություն.
  - աջակցում են փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացմանը.
  - աջակցում են կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորման և իրականացման գործընթացներին.
  - աջակցում են միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման, ընդունման և բաշխման աշխատանքներին.
  - ապահովում են մասնակցություն արտակարգ իրավիճակների հանրապետական հանձնաժողովի, արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման կառավարման և ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի աշխատանքներին.
  - աջակցում են պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրման ու օգտագործման գործընթացին.
  - իրականացնում են բնակչության պաշտպանության բնագավառի վերաբերյալ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:
2. Արտակարգ իրավիճակներով պայմանավորված՝ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունների առողջապահության բնագավառի կառավարման լիազորություններն անցնում են Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության բնագավառի պետական կառավարման լիազոր մարմնին՝ անկախ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունների սեփականության ձևից, բացառությամբ՝ պաշտպանության նախարարության զինվորական հոսպիտալների:

### **Հոդված 23. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների ընդհանուր իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ**

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններն իրենց լիազորությունների շրջանակներում հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝
  - աջակցում են հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը.
  - ապահովում են կորուստների և վնասի, հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատման գործընթացում

համապատասխան մասնագետների մասնակցությունը և ներկայացնում են ոլորտին վերաբերող մասնագիտական եզրակացություն.

- իրականացնում են հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավումն ու կառավարումը.
- աջակցում են հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.
- աջակցում են պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրի մշակմանը և իրականացմանը.
- իրականացնում են բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

## **Հոդված 24. Տարածքային կառավարման**

### **մարմինների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ**

1. Տարածքային կառավարման մարմիններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ մարզի տարածքում՝

- իրականացնում են աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման գործընթացը և հաստատում է հաշվետվությունը.
- իրականացնում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը՝ տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման լիազոր մարմին և լիազոր մարմին.
- ապահովում են մարզային զարգացման ծրագրերում (լիազոր մարմին հետ նախապես համաձայնեցված) աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության միջոցառումների ներառումը, դրանց իրականացումն ու մշտադիտարկումը.
- մշակում, լիազոր մարմին հետ համաձայնեցնում և հաստատում են արտակարգ իրավիճակներում գործելու մարզային պլանը՝ ներառելով հանրապետական արձագանքման պլաններով իրենց վերապահված գործողությունները, ապահովում դրանց կիրարկումը.
- իրենց համակարգում ստեղծում են ազդարարման համակարգեր, ապահովում դրանց անխափան աշխատանքը.
- մասնակցում են ազդարարման միասնական համակարգի ստեղծման գործընթացին և ապահովում համակարգի անխափան աշխատանքի մշտադիտարկումը մարզի տարածքում.
- աջակցում են բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման ու գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխման սանիտարական նորմերի իրականացմանը.
- աջակցում են մարզպետարանի ենթակայության շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային

հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների կատարմանը.

- ապահովում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգությունը.
- աջակցում են վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգության նորմերի պահանջների իրականացման գործընթացին.
- իրականացնում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ իրենց աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացը:

## **Հոդված 25.Տարածքային կառավարման մարմինների իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝**

1. Տարածքային կառավարման մարմիններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ մարզի տարածքում
  - կազմակերպում են մարզի բնակչության պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.
  - ապահովում են մարզի բնակչության ազդարարումը.
  - ապահովում են մարզի բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցների տրամադրման, տարահանման և պատսպարման կազմակերպումն ու իրականացումը.
  - աջակցում են փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացմանը.
  - ապահովում են մարզի բնակչության իրազեկումը, տեղեկատվության հասանելիությունը և հետադարձ կապը.
  - աջակցում են ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացմանը.
  - համակարգում են հասարակական կարգի, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ու ժեղացման գործընթացները.
  - աջակցում են բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ապահովման գործընթացին.
  - մասնակցում են միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման աշխատանքներին.
  - աջակցում են կորած անձանց որոնման, հայտնաբերման և ընտանիքի հետ միավորման աշխատանքներին.
  - աջակցում են դիակների ճանաչման և հուղարկավորման

աշխատանքներին.

- աջակցում են անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման, վերացման և կարանտինային միջոցառումների իրականացմանը.
- ստեղծում են արտակարգ իրավիճակների մարզային հանձնաժողով, ապահովում են մասնակցություն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման կառավարման ու ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի աշխատանքներին.
- աջակցում են կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորմանն ու իրականացմանը՝ Կառավարության կողմից սահմանված կարգով:

## **Հոդված 26. Տարածքային կառավարման մարմինների իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ**

1. Տարածքային կառավարման մարմինները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ մարզի տարածքում՝
  - աջակցում են հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը.
  - կազմակերպում և ապահովում են վնասի և կորուստների գնահատման գործընթացը.
  - համակարգում և մշտադիտարկում են հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավման գործընթացը.
  - կազմակերպում են հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.
  - ապահովում են կրթության շարունակականությունը.
  - աջակցում են պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրի իրականացմանը.
  - իրականացնում են բնակչության պաշտպանության բնագավառի վերաբերյալ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

## **Հոդված 27. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ**

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ համայնքի տարածքում՝
  - իրականացնում են միջոցառումներ համայնքային ենթակայության օբյեկտների անվտանգ աշխատանքն ապահովելու նպատակով.
  - ստեղծում են ազդարարման համակարգեր և ապահովում

դրանցանխափան աշխատանքը.

- իրականացնում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը՝ տարածքային կառավարման մարմին.
  - մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են աղետների ռիսկի կառավարման պլանը՝ ներառելով հանրապետական արձագանքման պլաններով իրենց վերապահված գործողությունները, ապահովում դրանց կիրարկումը.
  - մասնակցում է մարզային մակարդակում աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման գործընթացին.
  - ապահովում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ համայնքի բնակչության ուսուցման, իրազեկման և ուսումնադարձությունների կազմակերպման պլանավորումն ու իրականացումը.
  - իրականացնում են աղետների ռիսկի գնահատման գործընթացը՝ աղետների ռիսկի կառավարման պլանի մշակման շրջանակներում.
  - ապահովում են բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման և գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխման սանիտարական նորմերի իրականացումը.
  - ապահովում են համայնքային ենթակայության շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների կատարումը.
  - ապահովում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգությունը:
2. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները համայնքի բյուջե փաստացի ստացված եկամուտների հաշվին կատարում են աղետների ռիսկի կառավարման միջոցառումներ:
  3. Սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված միջոցառումների իրականացման ծախսերի ավելացումը փոխհատուցում է պետությունը, բացառությամբ սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված միջոցառումների:
  4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները հնգամյա զարգացման ծրագրերում (լիազոր մարմնի հետ նախապես համաձայնեցված), որպես բաղկացուցիչ մաս, ներառում են աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության միջոցառումներ, ապահովում են դրանց իրականացումն ու մշտադիտարկումը:

**Հոդված 28. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ**

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ համայնքի տարածքում՝

- կազմակերպում են համայնքի բնակչության պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.
- սահմանված կարգով իրականացնում են համայնքի բնակչության ազդարարումը և իրազեկումը.
- ապահովում են համայնքի բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցների տրամադրման, տարահանման, պատսպարման կազմակերպումն ու իրականացումը՝ պետության կողմից փոխհատուցման դեպքում.
- համակարգում են փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարումը.
- ապահովում են համայնքի բնակչության իրազեկման, տեղեկատվության հասանելիության և հետադարձ կապի իրականացումը համայնքային մակարդակում.
- ապահովում են արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներում համայնքի բնակիչների ներգրավվումը՝ իրենց համաձայնությամբ.
- մասնակցում են միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման աշխատանքներին.
- աջակցում են տուժած բնակչությանը մարդասիրական օգնության բաշխման աշխատանքներին.
- լիազորված մարմինն տեղեկացնում են արտակարգ իրավիճակի սպառնալիքի կամ առաջացման մասին.
- աջակցում են ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացումը.
- համակարգում են հասարակական կարգի, բնակչության կենսագործունեության ապահովման և կարևոր օբյեկտների պահպանության ու ժեղացման գործընթացների իրականացումը.
- աջակցում են բնակչության բժշկական սպասարկման գործընթացի կազմակերպումը.
- իրականացնում են բնակչության կենսաապահովումը՝ պետության կողմից փոխհատուցման դեպքում.
- ապահովում են բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցներով.
- կազմակերպում են կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորման և իրականացման գործընթացները.
- աջակցում են կորած անձանց՝ առաջին հերթին առավել խոցելի խմբերում ներառված, որոնման, հայտնաբերման և ընտանիքի հետ միավորման աշխատանքներին.
- կազմակերպում են դիակների ճանաչման և հուղարկավորման աշխատանքները.
- կազմակերպում են համայնքային սեփականություն համարվող գույքի տիրապետման և օգտագործման գործընթացն արտակարգ իրավիճակներում.

- արտակարգ իրավիճակների ժամանակ, անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում, աջակցում է էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի և ենթակառուցվածքների օգտագործման և լրացուցիչ կապուղիների հատկացման գործընթացի կազմակերպմանը.
  - աջակցում են վարակիչ զանգվածային, անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման, վերացման և կարանտինային միջոցառումների իրականացմանը.
  - կազմակերպում են արձագանքման ուժերի մոբիլիզացումը և նրանց ներգրավվածությունն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներում.
  - կայացնում են արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, բնակչության տարհանման և տարհանված բնակչությանը ժամանակավոր կացարաններով ապահովելու վերաբերյալ որոշումներ.
  - արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման նպատակով դիմում է Կառավարության օգնությանը.
2. Սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված միջոցառումների իրականացման ծախսերի ավելացումը փոխհատուցում է պետությունը, բացառությամբ սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված միջոցառումների:

## **Հոդված 29. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ**

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ համայնքի տարածքում
- աջակցում են հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը.
  - կազմակերպում և ապահովում են կորուստների և վնասի գնահատման գործընթացը.
  - կազմակերպում և մշտադիտարկում են տնտեսական գործունեության և բնականոն կենսագործունեության վերականգնման աշխատանքները.
  - համակարգում և մշտադիտարկում են հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավման և կառավարման գործընթացը.
  - իրականացնում են հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական ու քիմիական թափոնների համար առավելագույն անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.
  - աջակցում են կրթության շարունակականության ապահովմանը.
  - աջակցում են պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրի իրականացմանը.
  - իրականացնում են բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ օրենքով վերապահված այլ լիազորություններ:

2. Սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված միջոցառումների իրականացման ծախսերի ավելացումը փոխհատուցում է պետությունը:

### **Հոդված 30. Կազմակերպությունների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ**

1. Կազմակերպությունն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ կազմակերպության տարածքում՝
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, իրականացնում է աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատում.
  - մասնակցում են համայնքային և մարզային մակարդակում աղետների ռիսկի՝ ներառյալ կլիմայի փոփոխության գնահատման գործընթացին.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, իրականացնում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինն և լիազոր մարմինն.
  - ապահովում է աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության հարմարվողականության միջոցառումների ներառումն իր զարգացման ծրագրերում (լիազոր մարմնի հետ նախապես համաձայնեցված), ապահովում դրանց իրականացումն ու մշտադիտարկումը.
  - բարձր ռիսկայնության օբյեկտը մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում է աղետների ռիսկի կառավարման պլանը, ապահովում դրա կիրարկումը.
  - կազմակերպությունը՝ բացառությամբ բարձր ռիսկայնության օբյեկտի, մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում է արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը՝ ներառելով հանրապետական արձագանքման պլաններով իրենց վերապահված գործողությունները, ապահովում դրա կիրարկումը.
  - բարձր ռիսկայնության օբյեկտը իրականացնում է աղետների ռիսկի գնահատման գործընթացը՝ աղետների ռիսկի կառավարման պլանի մշակման շրջանակներում.
  - ստեղծում է ազդարարման համակարգեր և ապահովում դրանց անխափան աշխատանքը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է մանրամասն հատակագծման և գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխման սանիտարական նորմերի իրականացումն իր տարածքում.
  - ապահովում է իր հաշվեկշռում գտնվող շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների կատարումը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ռիսկային գոտում գտնվող համայնքների ազդակիր բնակավայրերում ստեղծում է

ազդարարման համակարգեր և ապահովում դրանց անխափան աշխատանքը.

- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումն ու հսկողության կազմակերպումը.
- ապահովում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ կազմակերպության աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացը.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, կազմակերպության տարածքում ապահովում է ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից աշխատողների պաշտպանության հատուկ միջոցառումների պլանավորումը.
- վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտներն ապահովում են իրենց գործունեության անվտանգությունը.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, պլանավորում է բնակչության բժշկական սպասարկման գործընթացը.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ներգրավման պլանավորումը.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, արձագանքման համար անհրաժեշտ ուժերի և միջոցների ստեղծում և դրանց մշտական պատրաստվածության ապահովում.
- լիազոր մարմին և ոլորտը համակարգող պետական կառավարման մարմին են տրամադրում տեղեկություն՝ աղետի ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներում գործելու և աշխատողների պատրաստության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների պլանավորման և կատարման վերաբերյալ:

2. Կառավարության որոշումներով սահմանված կարգերով վտանգավոր օբյեկտներ շահագործող անձինք մշակում և հաստատում են անվտանգության անձնագիր (արտադրական վտանգավոր օբյեկտներ), անվտանգության վկայագիր (վտանգավոր արդյունաբերական օբյեկտ), անվտանգության հայտարարագիր (հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների) և ներկայացնում լիազոր մարմնի համապատասխան տարածքային ստորաբաժանում:
3. Վտանգավոր օբյեկտի և տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ տարածքային կառավարման մարմնի կամ Կառավարության միջև կնքվում է պայմանագիր՝ ուղղված արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման ուղղությամբ համագործակցությանը և աջակցությանը՝ հաշվի առնելով վտանգավոր օբյեկտի գործունեության հետևանքով առաջացած հնարավոր արտակարգ իրավիճակի աղբյուրի վնասակար գործոնների ազդեցության մասշտաբները:

### **Հոդված 31. Կազմակերպությունների իրավասություններն արտակարգ**

## **իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ**

1. Կազմակերպությունն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝
  - իրականացնում է իր աշխատողների պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.
  - աջակցում է փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացմանը և տրամադրում անհրաժեշտ ուժեր՝ համապատասխան աշխատանքներ կատարելու համար.
  - վտանգավոր օբյեկտներն իրականացնում են հնարավոր վտանգավոր ազդեցության գոտում բնակվող բնակչության անհապաղ ազդարարումը և պաշտպանությունը.
  - իրականացնում է իր աշխատողների ազդարարումն ու իրազեկումը.
  - լիազորված մարմինն տեղեկացնում է արտակարգ իրավիճակի հետ կապված հնարավոր սպառնալիքի մասին.
  - կազմակերպում և իրականացնում է իր աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցների տրամադրումը, տարահանումը, պատսպարումը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է շրջակա միջավայրի, խմելու ջրի, սննդամթերքի անվտանգությանը ներկայացվող պահանջների նկատմամբ դիտարկման, գնման ու հսկողության իրականացումը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, աջակցում է ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացումը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացման գործընթացների իրականացումը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության բժշկական սպասարկման գործընթացը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացումը.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցներով.
  - ապահովում է կազմակերպության կայուն գործունեությունը և աշխատանքների անընդհատությունն ու շարունակականությունը.
  - մասնակցում է միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման աշխատանքներին.
  - աջակցում է պետական և ոչ պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրման ու օգտագործման գործընթացին.
  - իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի և ենթակառուցվածքների առաջնահերթ օգտագործման բաշխման և լրացուցիչ կապուղիների

հատկացման գործընթացների կատարումը.

- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, աջակցում է կարանտինային, անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման և վերացման միջոցառումների իրականացմանը.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, աջակցում է կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորման ու իրականացման գործընթացներին:

### **Հոդված 32. Կազմակերպությունների իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ**

1. Կազմակերպությունը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝

- աջակցում է հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը՝ համաձայն հաստատված պլանի.
- կազմակերպում և ապահովում է կորուստների և վնասի գնահատման գործընթացը կազմակերպության մակարդակում.
- մասնակցում կամօժանդակում է տնտեսական գործունեության, բնակարանային ֆոնդի և այլ վերականգնման աշխատանքներին արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում.
- մասնակցում կամօժանդակում է հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավմանը.
- աջակցում է հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով՝ ապահովում է կրթության շարունակականությունը.
- իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով՝ աջակցում կամ իրականացնում է պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագիրը.
- իրականացնում է բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

### **ԳԼՈՒԽ 5**

**ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄԸ, ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔՄԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ, ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԱՐՁԱԳԱՆՔՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԵՎ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄԸ**

### **Հոդված 33. Արտակարգ իրավիճակների դասակարգումը**

1. Արտակարգ իրավիճակների տարածման սահմանները և հետևանքների ծավալը հաշվի առնելով՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արտակարգ իրավիճակները դասակարգվում են հետևյալ մակարդակներով՝
  - հանրապետական՝ տուժելներ եք հարյուրից ավելի մարդ, խախտվել են հինգ հարյուրից ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները, նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հինգ հարյուր հազարապատիկից ավելի և խոցման գործոնները տարածվել են մարզի կամ Երևան քաղաքի տարածքներից դուրս.
  - մարզային՝ տուժել են հիսունից ավելի, սակայն երեք հարյուրից ավելի, սակայն հինգ հարյուրից ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները, նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հինգ հազարապատիկից ավելի, սակայն չի գերազանցել հինգ հարյուր հազարապատիկը և խոցման գործոնները չեն տարածվել մարզի տարածքից դուրս.
  - համայնքային՝ տուժել են տասնից ավելի, սակայն հիսունից ավելի մարդ (Երևան համայնքում՝ տուժել է տասնից ավելի, սակայն երեք հարյուրից ավելի մարդ), խախտվել են հարյուրից ավելի, սակայն երեք հարյուրից ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները (Երևան համայնքում՝ խախտվել են հարյուրից ավելի, սակայն հինգ հարյուրից ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները), նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկից ավելի, սակայն չի գերազանցել հինգ հազարապատիկը (Երևան համայնքում՝ նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկից ավելի, սակայն չի գերազանցել հինգ հարյուր հազարապատիկը) և խոցման գործոնները չեն տարածվել համայնքի տարածքից դուրս.
  - տեղային (օբյեկտային)՝ տուժել են տասնից ոչ ավելի մարդ, խախտվել են հարյուրից ոչ ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները, նյութական վնասը չի գերազանցել նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկը և խոցման գործոնները չեն տարածվել օբյեկտի տարածքից դուրս:
2. Կառավարությունը որոշում է ընդունում արտակարգ իրավիճակի մակարդակի մասին հանրապետական կամ մարզային մակարդակով, համայնքի ղեկավարը որոշում է կայացնում արտակարգ իրավիճակի մակարդակի մասին՝ համայնքային կամ տեղական (օբյեկտային) մակարդակով:
3. Սույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված որոշման բովանդակությունը՝
  - արտակարգ իրավիճակի հետևանքով տուժած տարածքները.
  - արձագանքման ուժերն ու միջոցները.
  - միջազգային հումանիտար աջակցության ուղղություններն ու ծավալները (աղետի դեպքում).
  - ուժի մեջ մտնելու և գործողության ժամկետները:

### **Հոդված 34. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մակարդակները**

1. Արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար ներգրավված արձագանքման ուժերից ու միջոցներից ելնելով, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում սահմանվում են արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման հետևյալ մակարդակները՝
  - հանրապետական՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների՝ երկու կամ ավելի մարզերում տեղակայված ստորաբաժանումների արձագանքման ուժերն ու միջոցները.
  - մարզային՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տվյալ մարզի տարածքում տեղակայված ստորաբաժանումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների տրամադրության տակ գտնվող արձագանքման ուժերն ու միջոցները.
  - համայնքային՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, նշված տարածքում գործող կազմակերպությունների արձագանքման ուժերն ու միջոցները.
  - տեղային (օբյեկտային)՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են համապատասխան կազմակերպության արձագանքման ուժերն ու միջոցները՝ օգտագործելով նշված կազմակերպության տրամադրության տակ գտնվող նյութական պաշարները:

### **Հոդված 35. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մարմինները**

1. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մարմիններն են՝
  - հանրապետական մակարդակում՝

ա. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը, որն արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումը կառավարելու վերաբերյալ քաղաքական որոշումներ է կայացնում՝ արտակարգ իրավիճակների հանրապետական հանձնաժողովի ներկայացրած առաջարկությունների հիման վրա.

բ. արտակարգ իրավիճակների հանրապետական հանձնաժողովը՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի որոշմամբ ստեղծված պետական կառավարման համակարգի մարմինների լիազորված անձանցից կազմված միասնական համակարգի մարմին, որը գործառնական մակարդակում համակարգում ու կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, որի կայացրած որոշումները պարտադիր են աղետների ռիսկի

կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի բոլոր սուբյեկտների համար.

գ. արտակարգ իրավիճակներին պետական կառավարման համակարգի մարմնի հանձնաժողովը՝ պետական կառավարման համակարգի մարմնի ղեկավարի իրավական ակտով ստեղծված մարմին, որը կախված կառավարման մակարդակից և ոլորտներից, իրավասու է կազմակերպել իր գործունեությունը՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության ոլորտում.

- մարզային մակարդակում՝ արտակարգ իրավիճակների մարզային հանձնաժողովը՝ մարզպետի որոշմամբ ստեղծված մարմին, որում ընդգրկվում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տվյալ մարզում տեղակայված տարածքային ստորաբաժանումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների ղեկավարները և որը, գործառնական մակարդակում կազմակերպում և համակարգում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, որի կայացրած որոշումները պարտադիր են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի տվյալ մարզի բոլոր սուբյեկտների համար.
- համայնքային մակարդակում՝ արտակարգ իրավիճակների համայնքային հանձնաժողովը՝ համայնքի ղեկավարի որոշմամբ ստեղծված մարմին, որում ընդգրկվում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների համապատասխան տարածքային ստորաբաժանումների, համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրի վարչական (Երևան քաղաքի վարչական շրջանի), կազմակերպությունների ղեկավարները և որը, գործառնական մակարդակում կազմակերպում ու համակարգում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, որի կայացրած որոշումները պարտադիր են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի տվյալ համայնքի բոլոր սուբյեկտների համար.
- տեղային (օբյեկտային) մակարդակում՝ արտակարգ իրավիճակների օբյեկտային հանձնաժողովը՝ կազմակերպության ղեկավարի իրավական ակտով ստեղծված մարմին, որում ընդգրկվում է կազմակերպության ղեկավար կազմը և որը, գործառնական մակարդակում կազմակերպում և համակարգում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում:

### **Հոդված 36. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման կազմակերպումը և ղեկավարումը**

1. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն իրականացնում են արձագանքման ուժերը՝ օգտագործելով իրենց ունեցած նյութական պաշարները և միջոցները:
2. Արտակարգ իրավիճակների հանրապետական հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է լիազոր մարմնի ղեկավարը կամ

Վարչապետի կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:

3. Արտակարգ իրավիճակների պետական կառավարման համակարգի մարմնի հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է պետական կառավարման համակարգի մարմնի ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:
4. Արտակարգ իրավիճակների մարզային հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է մարզպետը կամ նրա կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:
5. Արտակարգ իրավիճակների համայնքային հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է համայնքի ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:
6. Արտակարգ իրավիճակների օբյեկտային հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է կազմակերպության ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված անձը:
7. Արտակարգ իրավիճակի արձագանքումն անմիջականորեն ղեկավարում են՝
  - հանրապետական մակարդակում՝ լիազոր մարմնի ղեկավարի կողմից նշանակված պաշտոնատար անձը.
  - մարզային մակարդակում՝ մարզպետի կողմից նշանակված պաշտոնատար անձը.
  - համայնքային մակարդակում՝ համայնքի ղեկավարի կողմից նշանակված պաշտոնատար անձը.
  - օբյեկտային մակարդակում՝ կազմակերպության ղեկավարի կողմից նշանակված անձը:
8. Արտակարգ դեպքի, պատահարի վայրում արձագանքումն անմիջականորեն ղեկավարում է առաջինը ժամանած պետական կառավարման համակարգի մարմինների արձագանքման ուժերի լիազոր պաշտոնատար անձը, հաշվի առնելով արտակարգ դեպքի առաջացման պատճառի բնույթը, մինչև սույն հոդվածի 7-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ կետերով սահմանված ղեկավարների ժամանումը:
9. Եթե դաշտային պայմաններում ստեղծվել է գործողությունների ղեկավարման շտաբ, ապա արձագանքման ուժերը, անկախ իրենց ենթակայությունից, արտակարգ դեպքի վայր, արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտի ժամանելուն պես անցնում են գործողությունների ղեկավարման շտաբի ենթակայության ներքո:
10. Արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում արտակարգ իրավիճակի արձագանքման ղեկավարը պատասխանատու է պետական կառավարման համակարգի մարմինների արձագանքման ուժերի և արտակարգ իրավիճակների արձագանքման այլ մասնակիցների անվտանգության համար:
  - Կառավարությունը, լիազոր մարմնի առաջարկությամբ, կայացնում է որոշում՝ Հայաստանի Հանրապետության գինված ուժերի և այլ զորքերի համապատասխան ստորաբաժանումներին ներգրավել արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներին:
12. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման կազմակերպումը և

ղեկավարումն իրականացվում է համաձայն արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանությանն ուղղված գործողությունների պլանների, միջազգային պայմանագրերի, համաձայնագրերի, աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների (բացառությամբ՝ բնակչության) միջև փոխհամագործակցությունների պլանների և այլ պլանավորման փաստաթղթերի:

## **ԳԼՈՒԽ 6**

### **ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

#### **Հոդված 37. Ֆիզիկական անձանց իրավունքները և պարտավորությունները**

##### **1. Ֆիզիկական անձինք իրավունք ունեն՝**

- պաշտպանել սեփական կյանքը, առողջությունը և ունեցվածքը արտակարգ իրավիճակների ժամանակ.
- արտակարգ իրավիճակներում օգտագործել հավաքական և անհատական պաշտպանության միջոցները և նյութական պաշարները.
- ճշգրիտ տեղեկություն ստանալ արտակարգ իրավիճակների, դրանց առաջացման վտանգի և իրենց պաշտպանվածության աստիճանի մասին.
- Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան, իրենց հնարավորությունների սահմաններում, մասնակցել արտակարգ իրավիճակների կանխարգելմանը, բնակչության պաշտպանության համակարգի պատրաստությանը, արձագանքման և հետադետային վերականգնման աշխատանքներին.
- ստանալ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ գիտելիք և հմտություն.
- միանալ կամավոր արձագանքման ուժերին, իմանալ և կիրառել արտակարգ իրավիճակներում գործելու անվտանգության կանոնները:

##### **2. Ֆիզիկական անձինք պարտավոր են՝**

- կատարել Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներն արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության բնագավառում.
- առօրյա կյանքում և աշխատանքում ձեռնարկել անվտանգության միջոցներ, ինչպես նաև կատարել արդյունաբերական և շրջակա միջավայրի անվտանգության պահանջները, որոնց չկատարումը կարող է հանգեցնել արտակարգ իրավիճակի.
- իր հնարավորությունների սահմաններում օգնություն ցուցաբերել արձագանքման ուժերին՝ արտակարգ իրավիճակների հետևանքների

- վերացման աշխատանքներ իրականացնելիս.
- տեղեկացնել լիազոր մարմինն՝ արտակարգ իրավիճակի սպառնալիքի կամ առաջացման մասին:
3. Արտակարգ իրավիճակներում ֆիզիկական անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող գույքի ժամանակավոր տիրապետումը կամ օգտագործումը հասարակության և պետության կարիքների համար կարող է կատարվել գույքի հետագա համարժեք փոխհատուցմամբ (միայն կյանքի փրկության հետ կապված փրկարարական աշխատանքների նպատակային իրականացման համար)՝ Կառավարության սահմանած կարգով:

## **ԳԼՈՒԽ 7**

### **ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ**

### **ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ**

### **ՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄՊԵՏԱԿԱՆ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ**

### **ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ**

### **ԵՎ**

### **ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԶԱՆԿԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ՏՎՅԱԼ ՈԼՈՐՏԻ ՀԻՄՆԱ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ**

### **Հոդված 38. Աղետների ռիսկի կառավարման և**

### **բնակչության պաշտպանության**

թանկություն ունեցող պետական, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների պատրաստումը և տվյալ ոլորտի հիմնահարցերով բնակչության ուսուցումը

#### **1. Աղետների ռիսկի կառավարման և**

#### **բնակչության պաշտպանության**

#### **պանության ոլորտում պետական, պետական**

#### **կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և**

#### **տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների պատրաստումը և բնակչության ուսուցումը իրականացվում**

#### **Կառավարության կողմից սահմանված կարգով և ծրագրով:**

2. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուսուցումը կրթության բոլոր ձևերի կրթական ծրագրերի անբաժանելի մասն է, որին վերաբերող ուսումնական նյութերը, ծրագրերը, մեթոդաբանությունը, կրթության իրականացման ձևերը հաստատում է «Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը: Այլ սուբյեկտների կողմից մշակված աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուսումնական նյութերը, ծրագրերը, մեթոդաբանությունը, կրթության իրականացման ձևերը համաձայնեցվում են «Ճգնաժամային

կառավարման պետական ակադեմիա» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության հետ:

3. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում պետական, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աշխատողների և ղեկավար կազմի վերապատրաստումն, ըստ յուրաքանչյուր տարվա համար պլանավորված և հաստատված ծավալների և ժամկետների, անցկացնում է լիազոր մարմնի ուսումնական հաստատությունը:
4. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության գործունեության մեջ ներգրավող կամավորական կազմակերպությունների անդամների և կամավորների ուսուցումն իրականացվում է լիազոր մարմնի ուսումնական հաստատության կողմից:

## **ԳԼՈՒԽ 8**

### **ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆՅՈՒԹԱՏԵՆՆԻԿԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ**

**Հոդված 39.** Օրենքից բխող՝ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության գործողությունների իրականացման նյութատեխնիկական ապահովումն ու ֆինանսավորումը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական և համայնքային բյուջեից, ինչպես նաև օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից:

## **ԳԼՈՒԽ 9**

### **ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՒՅՆ ՕՐԵՆՔԸ ԽԱԽՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ**

**Հոդված 40.** Պատասխանատվությունը սույն օրենքի պահանջները խախտելու համար

1. Սույն օրենքի պահանջների խախտումն առաջացնում է պատասխանատվություն՝  
Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված կարգով:
2. Սույն օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասի (բացառությամբ բնակելի ֆոնդի) պահանջների խախտումը՝
  - առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի

նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից մինչև հարյուրհիսնապատիկի չափով.

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկի չափով.
- առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկի չափով:

3. Սույն օրենքի 17-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, 21-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի, 27-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի, 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ և 6-րդ կետերի պահանջների խախտումը՝

- առաջացնում է նախազգուշացում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ:

2) վարչական տույժի միջոցը կիրառելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում խախտումը չվերացնելը՝

ա.առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի եռապատիկի չափով.

բ.առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հնգապատիկի չափով:

4. Սույն օրենքի 17-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի, 21-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի, 27-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի, 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ և 11-րդ կետերի պահանջների խախտումը՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից մինչև երեք հարյուրապատիկի չափով.
- առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից մինչև երեքհարյուրապատիկի չափով:

5. Սույն օրենքի 17-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի, 21-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետի, 27-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի, 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 13-րդ կետի պահանջների խախտումը՝

1) առաջացնում է նախազգուշացում խախտում թույլ տված անձի նկատմամբ.

2)վարչական տույժի միջոցը կիրառելուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում խախտումը չվերացնելը՝

ա.առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի եռապատիկի չափով:

բ. առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հնգապատիկ չափով:

6. Սույն օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի, 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի, 37-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի պահանջների խախտումը՝

1) առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի հնգապատիկի չափով.

2) առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հնգապատիկ չափով.

3) առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի եռապատիկ չափով:

7. Սույն օրենքի 30-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջի խախտումը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկի չափով:

8. Սույն օրենքի 40-րդ հոդվածի 9-րդ մասի պահանջի խախտումը՝

- առաջացնում է տուգանքի նշանակում պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով.
- առաջացնում է տուգանքի նշանակում իրավաբանական անձի նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչև հիսնապատիկի չափով.
- առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆիզիկական անձանց նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի եռապատիկից մինչև տասնապատիկի չափով:

9. Պետական մարմինները, պետական կառավարման համակարգի մարմինները, տարածքային կառավարման մարմինները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները, ֆիզիկական անձինք պարտավոր են չխոչընդոտել սույն օրենքով սահմանված կարգով աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղություններով լիազոր մարմնի կողմից ուսումնասիրությունների իրականացմանը:

10. Լիազոր մարմնի անուկից վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործերը քննում և վարչական տույժեր նշանակում է Փրկարար ծառայության տնօրենը:

- Սույն հոդվածով սահմանված կարգով նշանակված տուգանքը 30 օրվա ընթացքում չվճարելու դեպքում յուրաքանչյուր ուշացած օրվա, բայց ոչ ավելի, քան 365 օրվա համար հաշվարկվում է տույժ՝ գումարի 0,15 տոկոսի չափով:

12. Պատասխանատվության կիրառումը սահմանող վարույթն իրականացվում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքով սահմանված կարգով և պայմաններով:

**ԳԼՈՒԽ 10**

**ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԵՎ ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ**

**Հոդված 41. Եզրափակիչ և անցումային դրույթներ**

1. Սույն օրենքի դրույթներն ուժի մեջ են մտնում 2025 թվականի հունվարի 1-ից՝ բացառությամբ սույն օրենքից բխող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերի ընդունման համար լիազորող նորմ հանդիսացող դրույթների և սույն հոդվածի 2-րդ մասի, որոնք ուժի մեջ են մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:
2. Կառավարությունը և պետական կառավարման համակարգի մարմինները սույն օրենքը կիրարկող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերն ընդունում են մինչև 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ը: Մինչև ենթաօրենսդրական իրավական ակտերը սույն օրենքին համապատասխանեցնելը դրանք կիրառվում են այնքանով, որքանով չեն հակասում սույն օրենքին:
3. Ադետների ռիսկի կառավարման և արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլաններն ընդունում են մինչև 2026 թվականի հունվարի 1-ը:
4. Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի դեկտեմբերի 2-ի ՀՕ-265 օրենքը:

-

**Հայաստանի Հանրապետության**

**Նախագահ**

**Վահագն Խաչատուրյան**

202 թ. \_\_\_\_\_

Երևան

## **Հավելված**

### **«Աղետների ռիսկի կառավարման**

### **և բնակչության պաշտպանության մասին»**

### **Հայաստանի Հանրապետության օրենքի**

## **ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ՝ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՈՒ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԼԻԱԶՈՐ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ**

1. Աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազորմարմիններն են՝
  - լիազոր մարմինը՝ տրամադրում է մասնագիտական եզրակացություն բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման ու գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների տեղաբաշխման նորմերի պահանջների կատարման վերաբերյալ.
  - լիազոր մարմինը՝ տրամադրում է մասնագիտական եզրակացություն շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման պահանջների ապահովման վերաբերյալ.
  - լիազոր մարմինը՝ իրականացնում է բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման, տարահանման, պատասպարման և գործողությունների մշտադիտարկում և արդյունքները ներկայացնում տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմին և Կառավարություն.
  - լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է աղետների ռիսկի գնահատման և մշտադիտարկման գործընթացը.
  - քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ ապահովում է բնակչության պաշտպանության տեսանկյունից բնակավայրերի տարածքների գլխավոր հատակագծերում, մանրամասն հատակագծման և գոտևորման

նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների  
նպատակահարմար տեղաբաշխմանն առնչվող  
նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի մշակման և հաստատման  
աշխատանքները.

- քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության,  
տրանսպորտի, էներգետիկայի, պետական և տեղական նշանակության  
գեոդեզիական և քարտեզագրական աշխատանքների և  
հողօգտագործման ոլորտի վերահսկողությունն իրականացնող  
տեսչական մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է շենքերի,  
շինությունների, ինժեներական ցանցերի, հիդրոտեխնիկական  
կառույցների, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և  
մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման  
նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջների ապահովումը.
- քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության,  
տրանսպորտի, էներգետիկայի, պետական և տեղական նշանակության  
գեոդեզիական և քարտեզագրական աշխատանքների և  
հողօգտագործման ոլորտի վերահսկողությունն իրականացնող  
տեսչական մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է վտանգավոր  
և բարձր ռիսկայնության օբյեկտների գործունեության անվտանգության  
ապահովումը.
- Նյութական պահուստի պաշարների պահպանման ու սպասարկման  
ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝  
կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակների  
կանխման կամ դրանց առաջացման դեպքում հնարավոր  
հետևանքների նվազեցման ու վերացման, փրկարարական,  
վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման  
աշխատանքների ու բնակչության պաշտպանության միջոցառումների  
իրականացման, տուժած բնակչությանը մարդասիրական օգնություն  
ցուցաբերելու համար նախատեսված պաշարների պահպանումը,  
թարմացումը և տրամադրումը.
- Նյութական պահուստի պաշարների պահպանման ու սպասարկման  
ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝  
կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակների  
կանխման կամ դրանց առաջացման դեպքում հնարավոր  
հետևանքների նվազեցման ու վերացման, փրկարարական,  
վթարավերականգնողական և անհետաձգելի  
արձագանքման աշխատանքների իրականացման, տուժած  
բնակչությանը մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու համար  
նախատեսված պետական պահուստի նյութական արժեքների  
անվանացանկի և պահանջվող քանակների հստակեցում.
- քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի  
լիազոր մարմինը՝ պլանավորում և համակարգում է տարածքային  
կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից  
բնակչության պաշտպանության միջոցառումների ինժեներական  
ապահովման նախապատրաստական աշխատանքների կատարման  
ընթացքը:

2. Արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման  
միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման  
համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի

## լիազոր մարմիններն են՝

- լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակներում պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների և բնակչության ազդարարումը.
- լիազոր մարմինը՝ համակարգում է փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքմանաշխատանքները.
- լիազոր մարմինը՝ համակարգում է ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումներով ապահովումը բոլոր մակարդակներում.
- տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ համակարգում է տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կազմակերպվող և իրականացվող բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման, տարիանման և պատսպարման միջոցառումները.
- բնապահպանության և ընդերքի ոլորտի վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է շրջակա միջավայրի վիճակի, ռադիոակտիվ նյութերով աղտոտվածության դիտարկումը, զննումն ու հսկողությունը.
- շրջակա միջավայրի պահպանության, մթնոլորտի, ջրերի, հողերի, ընդերքի, կենդանական ու բուսական աշխարհի, բնության հատուկ պահպանվող տարածքների, անտառների վրավնասակ արներգործությունների կանխարգելման կամ նվազեցման, կլիմայի փոփոխության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ իրականացնում է շրջակա միջավայրի վիճակի դիտարկումն ու զննումը.
- առողջապահական և աշխատանքի ոլորտի վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է խմելու ջրի (բացառությամբ՝ շշալցված խմելու ջրի), սննդամթերքի անվտանգությանը ներկայացվող պահանջների նկատմամբ, ռադիոակտիվ նյութերով աղտոտվածության դիտարկումը, զննումն ու հսկողությունը.
- հասարակական կարգի ու անվտանգության ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում հասարակական կարգի, ինչպես նաև կարևորագույն նշանակության և բարձր ռիսկայնության օբյեկտների պահպանության ու թեղացումը.
- առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակներում բնակչության բժշկական սպասարկումը և բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման միջոցառումները՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով վերարտադրողական առողջության հետ կապված խնդիրներին.
- Էկոնոմիկայի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է բնակչության կենսաապահովման

միջոցառումները.

- սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակից տուժած բնակչության սոցիալական աջակցության (ժամանակավոր կացարանով ապահովման, դրամական աջակցության և այլ սոցիալական ծառայությունների) տրամադրումը.
- տրանսպորտի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ներգրավման ապահովումը.
- տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրումը և օգտագործումը.
- տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է անհրաժեշտության դեպքում ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետումը և օգտագործումը Կառավարության կողմից սահմանված կարգով.
- կապի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ սահմանված կարգով կազմակերպում է էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի և ենթակառուցվածքների օգտագործումը և լրացուցիչ կապուղիների տրամադրումը.
- քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ համակարգում է տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից բնակչության պաշտպանության միջոցառումների ինժեներական ապահովման աշխատանքների կատարման ընթացքը.
- քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ հսկողություն է իրականացնում վթարված ինժեներական կառույցների գնահատման նկատմամբ, դրանց վերականգնման աշխատանքների կատարումն արդյունավետ և օրենսդրության պահանջներին համապատասխան ապահովելու նպատակով ներկայացնում է առաջարկություններ.
- Էներգետիկայի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է Էներգահամակարգի վթարավերականգնողական աշխատանքները.
- գյուղատնտեսության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և կենդանիների պաշտպանությունը.
- համակարգում են դիակների ճանաչման և հուղարկավորման աշխատանքները.
- ֆինանսների կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացմանն ուղղված միջազգային ֆինանսական օգնության ներգրավումն ու կառավարումը:

3. Հետադետային վերականգնման միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու

պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմիններն են՝

- տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատումը.
- ֆինանսների կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում և իրականացնում է հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացմանն ուղղված ֆինանսական միջոցների ներգրավումն ու կառավարումը.
- շրջակամիջավայրի պահպանության, վտանգավոր քիմիական նյութերի ու թափոնների էկոլոգիապես անվտանգ կառավարման պայմանների ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ համակարգում է հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների հաշվառման, հեռացման կամ օգտահանման գործընթացները՝ բնապահպանական և բնակչության անվտանգության ապահովման միջազգային չափանիշներին համապատասխան.
- մշակույթի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը՝ կազմակերպում է պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրով նախատեսված միջոցառումները:

4. Սույն հավելվածում նշված պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմիններն իրականացնում են իրենց ոլորտում գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպատիրավական ձևից) ադետների ռիսկի նվազեցման և հետադետային վերականգնման միջոցառումների կազմակերպման ու իրականացման համակարգումը և վերահսկողությունը, իսկ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և վաղ վերականգնման միջոցառումների կազմակերպման ու իրականացման ընթացքում՝ կազմակերպություններն անցնում են նրանց կառավարման և վերահսկողության տակ:

## **ՆԱԽԱԳԻԾ**

### **ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ**

#### **Օ Ր Ե Ն Զ Ը**

**«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ  
ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՄԱՍԻՆ»  
ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

**Հոդված 1.** «Հայաստանի Հանրապետության բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին»

1992 թվականի նոյեմբերի 16-ի ՀՕ-43 օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք)  
20.3-րդ հոդվածի 4-րդ մասն ուժը կորցրած ճանաչել:

**Հոդված 2.** Օրենքում լրացնել նոր 4.1-ին գլուխ՝ հետևյալ  
բովանդակությամբ.

#### **«ԳԼՈՒԽ 4.1**

**ԱՐՏԱԿԱՐԳԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՀԻՄՔՉԱՆԴԻՍԱԳՈՂՀԱՄԱՃԱՐԱԿՈՎՊԱՅԱՄԱՆԱՎՈՐ  
ՎԱԾԿԱՐԱՆՏԻՆՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒԴԵՊՈՒՄԲԼԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱ  
ՆԱՌԱՋՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

#### **Հոդված 23.1. Սույն գլխի կիրառման շրջանակները**

1. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու պայմաններում բնակչության պաշտպանության և սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման առանձնահատկությունները, կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումներից անկը, միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման համար իրավասումաբաժինները, միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման կարգն առանձնահատկությունները սահմանվում են սույն գլխով:

#### **Հոդված 23.2.**

**Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու դեպքում կիրառվող միջոցառումները**

1. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու դեպքում կարող են կիրառվել հետևյալ միջոցառումները՝
  - սույն օրենքով սահմանված կարանտինային և այլ սանիտարահամաճարակային միջոցառումներ՝ սույն գլխով սահմանված առանձնահատկությունների հաշվառմամբ.
  - հավաքներ կամ հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումներ.
  - իրավաբանական անձանց գործունեության սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնների սահմանում.
  - ապրանքների փոխադրման սահմանափակումներ.
  - ուսումնական հաստատությունների գործունեության սահմանափակումներ.
  - հանրային իշխանության մարմիններում և այլ հաստատություններում սահմանափակումներ:
2. Սույն հոդվածով սահմանված միջոցառումները կիրառվում են բացառապես կարանտին սահմանելու հիմք հանդիսացած հանգամանքները, ներառյալ՝ հանրության համար վտանգավոր վարակիչ հիվանդությունների տարածումը կանխելու, դրանց

3. Սույն հոդվածով սահմանված միջոցառումների կիրառումը չի կարող խոչընդոտել Ազգային ժողովի, Սահմանադրական դատարանի, դատարանների, Մարդու իրավունքների պաշտպանի, համայնքի ավագանու, զինված ուժերի, այլ գործերի, քաղաքացիական պաշտպանության և փրկարարական ստորաբաժանումների բնականոն գործունեությունը:

**Կարանտինային և այլ սանիտարահամաճարակային միջոցառումների կիրառման առանձնահատկություններն արտակարգ դիրքավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակի դեպքում**

- Հավաքներկ  
ամիսանրայինմիջոցառում  
ներկազմակերպելու,  
անցկացնելուկամիդրանցմասնակցելուսահմանափակումները**

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող են կիրառվել հավ

աքներկազմակերպելու,  
անցկացնելուկամդրանցմասնակցելուսահմանափակումներ,  
ինչպեսնաևհանրայինմիջոցառումներկազմակերպելու, անցկաց  
նելուկամդրանցմասնակցելուարգելքներկամսահմանափակումն  
եր:

2. Սույնհոդվածիիմաստովհանրայինենհամարվումանձանցսոցիալ  
ական, մշակութային, կրթական, մարզականկամայլժամանցային  
կարիքներիբավարարմաննուղղվածմիջոցառումները, այդպիսով  
  - համերգները, ցուցահանդեսները, ցուցադրությունները,  
թատերականներկայացումները, կրթականայլմիջոցառումներ.
  - տոնականևհիշատակիմիջոցառումները, ներառյալ՝ ծննդյան  
(տարեդարձի), հարսանյաց (նշանադրության) միջոցառումները,  
հոգեհանգստիևհուղարկավորությանարարողությունները:
3. Սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանվող սահմանափակումների  
կիրառման նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում են  
Ոստիկանությունը, տեղական ինքնակառավարման  
մարմինները, ինչպես նաև կարանտին սահմանելու մասին  
որոշմամբ նախատեսված տեսչական մարմինները:
4. Հավաքներ և հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու,  
անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումների  
կամ արգելքների պահանջների խախտումներ հայտնաբերելու  
դեպքում կիրառվում են Հայաստանի Հանրապետության  
օրենսդրությամբ սահմանված պատասխանատվության  
միջոցներ:
5. Հանրայինմիջոցառումներկազմակերպելու, անցկացնելուկամդր  
անցմասնակցելուսահմանափակումներիկամարգելքներիպահան  
ջներիխախտումներիհայտնաբերելուդեպքումՈստիկանությունըհ  
անրայինմիջոցառումկազմակերպելու, անցկացնելուկամհանրայ  
ինմիջոցառումը՝դրանմասնակցելուսահմանափակումներիկամա  
րգելքներիպահանջներիհամապատասխանեցնելուկամդադարե  
ցնելուպահանջովդիմումեհանրայինմիջոցառմանկազմակերպչին  
, ովպարտավորեայդմասինանմիջապեստեղեկացնելիանրայինմի  
ջոցառմանմասնակիցներին: Հանրայինմիջոցառմանկազմակեր  
պչիբացակայությանկամմիջոցառմանմասնակիցներիկողմիցՈս  
տիկանությանպահանջըչկատարելուդեպքումՈստիկանությաննե  
րկայացուցիչըմասնակիցներիցպահանջումեդադարեցնելիանրայ  
ինմիջոցառումը՝ սահմանելովողջամիտժամկետ:Միաժամանակ,  
Ոստիկանությանկամհամապատասխանտեսչականմարմիններկ  
այացուցիչըհանրայինմիջոցառմանմասնակիցներիննախազգուշ  
ացնումեսահմանվածժամկետումհանրայինմիջոցառումըկամովի  
նչդադարեցնելուդեպքումհանրայինմիջոցառումըցրելու,  
«Ոստիկանությանմասին»  
օրենքովնախատեսվածհատուկմիջոցներ, ինչպեսնաևվարչակա  
նպատասխանատվությանմիջոցներկիրառելու՝Ոստիկանությանլ  
իազորությանմասին:

**կանգործունեությ  
անևծառայություններինմատուցման,  
ինչպեսևառայկազմակերպություններիգործունեությանսանիտարահա  
մաճարակայինանվտանգությանկանոններինսահմանումը**

1. Կարանտինսահմանելումասինորոշմամբկարողենսահմանվելտն  
տեսականգործունեությանառանձինտեսակներիևծառայությունն  
երինմատուցման, ինչպեսևառայկազմակերպություններիգործունեությանսանիտարահամաճարա  
կայինանվտանգությանկանոններ:
2. Կարանտինսահմանելումասինորոշմամբկարողենախատեսվելտն  
տեսականգործունեությանտեսակներովզբաղվողկամծառայությո  
ւններինմատուցողտնտեսավարողսուբյեկտների և  
այդգործունեությամբզբաղվողայլկազմակերպությունների  
(այսուհետսույնհոդվածումկազմակերպություններ) կողմիցսանի  
տարահամաճարակայինանվտանգությանկանոններիկիրառման  
նկատմամբվերահսկողությանիրականացում:
3. Սույնհոդվածովնախատեսվածսահմանափակումներիպահպանմ  
աննկատմամբվերահսկողություննիրականացնումէառողջապահ  
ությանուլորտումվերահսկողություննիրականացնողտեսչականմա  
րմինը, բացառությամբսննդամթերքիվաճառքովզբաղվողառևտր  
իօբյեկտների, սննդամթերքարտադրողտնտեսավարողսուբյեկտն  
երիևհանրայինսննդիօբյեկտների, որոնցդեպքումսույնհոդվածով  
նախատեսվածսահմանափակումներիպահպանմաննկատմամբ  
վերահսկողություննիրականացնումէսննդամթերքիանվտանգությ  
անուլորտումվերահսկողություննիրականացնողտեսչականմարմին  
ը:
4. Սույնհոդվածի 3-րդմասովսահմանվածվերահսկողությունըհամա  
պատասխանտեսչականմարմիննիրականացնումէկազմակերպո  
ւթյուններստուգայցերիմիջոցովտվյալտեսչականմարմնիդեկավա  
րիգրավորհանձնարարությամբ: Այլտեսչականմարմիններըկարո  
ղենփոխօգնությանշրջանակներումներգրավելուլորտայինստուգ  
այցերիիրականացմանը՝վարչապետիաշխատակազմիտեսչակա  
նմարմիններիաշխատանքներիհամակարգմանգրասենյակիդեկա  
վարիիրամանով:
5. Ստուգայցնիրականացվումէառանցնախնականծանուցման:  
Ստուգայցինպատակըչիկարողտարբերվել, ինչպեսևառստուգայ  
ցնիրականացնողտեսչականմարմնիներկայացուցչիգործողությո  
ւններըչենկարողդուրսգալսույնգլխովսահմանվածևկարանտինսա  
հմանելումասինորոշմամբկիրառվողմիջոցառումներիկազմակեր  
պման, իրականացմանևսահմանափակումներիպահպանմաննկ  
ատմամբվերահսկողությանիրականացմաննպատակից:
6. Ստուգայցիընթացքումկարանտինսահմանելումասինորոշմամբկ  
իրառվողմիջոցառումներիևսահմանափակումներիխախտումներ  
հայտնաբերելուդեպքումվերահսկողություննիրականացնողհամա  
պատասխանտեսչականմարմնիներկայացուցչըտալիսհանձնա  
րարականներբացահայտվածխախտումներըվերացնելուվերաբե  
րյալ՝ դրանցկատարմանհամարսահմանելովժամկետներ:
7. Ստուգայցիարդյունքներովկարանտինսահմանելումասինորոշմա  
մբկիրառվողմիջոցառումներիևսահմանափակումներիխախտում

ներհայտնաբերելու դեպքում վերահսկողություն իրականացնող համապատասխան տեսչական մարմինը կիրառում է վարչական պատասխանատվության միջոցներ:

8. Կարանտինի ընթացքում տնտեսական գործունեության առանձին տեսակների իրականացման և ծառայությունների մատուցման, ինչպես նաև տնտեսական գործունեությամբ չգբաղվող այլ կազմակերպությունների, կրթական հաստատությունների գործունեության սահմանափակումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում հայտնաբերված խախտումների վերաբերյալ կազմված արձանագրության առթիվ խախտում թույլ տված անձանց կողմից դիտողություն չներկայացվելու պարագայում վերահսկողություն իրականացնող համապատասխան տեսչական մարմնի ստուգայց իրականացնող պաշտոնատար անձը տեղում կիրառում է պատասխանատվության միջոցներ՝ օրենքով սահմանված կարգով: Հայտնաբերված խախտումների վերաբերյալ կազմված արձանագրության առթիվ խախտում թույլ տված անձանց կողմից դիտողություն ներկայացվելու պարագայում վարույթն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:
9. Կարանտին սահմանելու դեպքում կազմակերպությունների նկատմամբ հսկողության իրականացմանը կարող են մասնակցել Ոստիկանությունը և կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ սահմանված այլ տեսչական մարմիններ, որոնք կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների խախտումների հայտնաբերելու դեպքում պարտավոր են արձանագրել համապատասխան խախտումները և անմիջապես այդ մասին տեղեկացնել վերահսկողություն իրականացնող համապատասխան տեսչական մարմին՝ սույն հոդվածի 4-ից 7-րդ մասերով սահմանված կարգով վերահսկողություն իրականացնելու համար:
10. Սույն հոդվածով նախատեսված սանիտարահամաճարակային և վտանգության կանոնները սահմանում է լիազորմարմնի ղեկավարը:

### **Հոդված 23.6. Ապրանքների փոխադրման սահմանափակումները**

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող են սահմանվել որոշակի ապրանքների կամ դրանց առանձին խմբաքանակների արտահանման կամ ներմուծման սահմանափակումներ:

### **Հոդված 23.7. Ուսումնական հաստատությունների գործունեության սահմանափակումները**

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող են սահմանվել, որպես տական, համայնքային և ոչ պետական հանրակրթական (այդ թվում՝ նախադպրոցական), նախնական մասնագիտական (արհեստագործական), միջին մասնագիտական և բարձրագույն ու

սումնական հաստատություններում,  
արտադարձական դաստիարակություն իրականացնող (մանկա  
պատանեկան ստեղծագործական և գեղագիտական կենտրոններ,  
երաժշտական, նկարչական և արվեստի դպրոցներ, ակումբներ,  
մարզադպրոցներ, առողջարարական ճամբարներ և արտադարձ  
ական դաստիարակություն իրականացնող այլ կազմակերպություն  
ներ) կազմակերպություններում, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրա  
պետությունում գործող միջազգային ու սումնական հաստատությու  
ններում (այսուհետ՝ կրթական հաստատություն) ու սումնական գո  
րծընթացը կարող է իրականացվել միայն առողջապահության բնագ  
ավառում պետական կառավարման համակարգի լիազորմամբ իղ  
եկավարի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավականակտով սահմ  
անված սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոննե  
րի պահպանմամբ: Սույն կետով սահմանված սահմանափակումը չի  
տարածվում հեռավար (դիստանցիոն)

իրականացվող կրթական ծրագրի,

ինչպես նաև կազմական ու սումնական հաստատությունների վրա:

2. Ուսումնական հաստատությունների գործունեության սահմանափ  
ակումների նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնում է առող  
ջապահության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչա  
կան մարմինը:
3. Սույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված վերահսկողությունը տեսչ  
ական մարմին իրականացնում է ուսումնական հաստատությունն  
եր ստուգայցերի միջոցով՝ տեսչական մարմնի ղեկավարի գրավոր հ  
անձնարարությամբ: Ստուգայցին պատակը չի կարող տարբերվել,  
ինչպես նաև ստուգայցն իրականացնող տեսչական մարմնի ներկայ  
ացուցչի գործողությունները չեն կարող դուրս գալ սույն գլխով սահմա  
նված նկարան տի ն սահմանելում սահմանորոշմամբ կիրառվող միջոց  
առումների կազմակերպման, իրականացման և սահմանափակում  
ների պահպանման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման  
նպատակից:
4. Ստուգայցի ընթացքում կարան տի ն սահմանելում սահմանորոշմամբ կ  
իրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտումներ  
հայտնաբերելու դեպքում տեսչական մարմնի ներկայացուցչը տալ  
իս հանձնարարականներ բացահայտված խախտումները վերացնե  
լու վերաբերյալ՝  
դրանց կատարման համար սահմանելով ժամկետներ:
5. Ստուգայցի արդյունքներով կարան տի ն սահմանելում սահմանորոշմա  
մբ կիրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտում  
ների հայտնաբերելու դեպքում կիրառում են վարչական պատասխան  
ատվության միջոցներ:
6. Կարան տի ն սահմանելու դեպքում ուսումնական հաստատության  
գործունեության նկատմամբ վերահսկողության իրականացման ըկ  
արող է մասնակցել նաև կրթության ոլորտի տեսչական մարմինը, որ  
ը կարան տի ն սահմանելում սահմանորոշմամբ կիրառվող միջոցառում  
ների և սահմանափակումների խախտումների հայտնաբերելու դեպք  
ում պարտավոր է արձանագրել համապատասխան խախտումները  
և անմիջապես այդ մասին տեղեկացնել առողջապահության ոլորտ  
ում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնին:

### **Հոդված 23.8. Սահմանափակումները հանրային իշխանության մարմիններում և այլ հաստատություններում**

1. Կարանտինի պայմաններում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում որպես սահմանափակում կարող է կիրառվել համապատասխան մարմնի աշխատանքների կազմակերպման, գործառույթների իրականացման ձևերի և եղանակների ժամանակավոր փոփոխություն՝ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ սահմանված կարգին համապատասխան:  
Սույն մասով սահմանված սահմանափակումները կիրառվում են՝
  - պետական կառավարման համակարգի մարմիններում՝ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ.
  - տեղական ինքնակառավարման մարմիններում՝ համայնքի ավագանու որոշմամբ.
  - այլ մարմիններում՝ համապատասխան մարմնի ղեկավարի որոշմամբ:
2. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ նախատեսված լինելու դեպքում կարող են կիրառվել այլ հաստատությունների գործունեության սահմանափակումներ՝ համապատասխան հաստատության ղեկավարի որոշմամբ: Այդ հաստատությունների և կիրառվող սահմանափակումների ցանկը սահմանվում է կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ:

### **Հոդված 23.9.**

#### **Սույն գլխով նախատեսված ակտերի և գործողությունների (անգործության) բողոքարկումը**

1. Կարանտինի պայմաններում սույն գլխով սահմանված միջոցառումների կիրառման շրջանակներում սույն գլխով նախատեսված մարմինների կայացրած ակտերը ենթակա են անհապաղ կատարման, բացառությամբ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների խախտման դեպքում կայացված ակտերի:
2. Կարանտինի պայմաններում սույն գլխով սահմանված միջոցառումների կիրառման շրջանակներում սույն գլխով նախատեսված մարմինների կայացրած ակտերը, գործողությունները (անգործությունը) կարող են բողոքարկվել վարչական կամ դատական կարգով՝ օրենքով սահմանված ժամկետներում: Սույն մասով նախատեսված բողոքարկումը չի կասեցնում համապատասխան ակտի կատարումը, բացառությամբ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների խախտման դեպքում կայացված ակտերի:

**Հոդված 23.10. Կարանտին սահմանելու դեպքում բնակչության  
անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառումը**

1. Սույն գլխով սահմանված կարանտին սահմանելու դեպքում բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառման անհրաժեշտությունը սահմանվում է կարանտին սահմանելու մասին Կառավարության որոշմամբ,  
իսկ կիրառվող անհատական պաշտպանության միջոցների ցանկը, դրանց կիրառման դեպքերը և կարգը՝ իրագործարման հղեկավարի կողմից՝ ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտով:»:

**Հոդված 3.** Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

**Հայաստանի Հանրապետության  
Նախագահ  
Վահագն Խաչատուրյան**

202 թ. \_\_\_\_\_

Երևան